

#321 • NOVEMBER 2024 • ÅRGÅNG 29 • PRIS: 80 KRONOR • SÄLJAREN ERHÅLLER HÄLFTEN

SITUATION

S T H L M

GATUPLANET SID 38 →

**Qrut – tio
år av stöd
till mammor**

Mordet på Einár

NINA SVANBERGS BOK UTPEKAD: GOAREN

Sanne Övermark

TV-SERIE I HUVUDET PÅ GÄNGKRIMINELLA

Askans sista vila

HANDGJORDA URNOR FRÅN MÄLARHÖJDEN

”Jag är intresserad av monument i
o entlig miljö med en komplicerad historia”

LOVE ANTELL

Efter fem år är Love Antell tillbaka i Stockholm igen – utan en fast bostad men med en stor nyckelknippa. Omslaget till senaste skivan *Dom nya tornen* är också ett digitalt konstverk man riktar telefonen mot. 5 december inleder han sin soloturné på Kulturhuset.

Åk med oss istället.

INNEHÅLL

#321
november 2024

10. Mordet på Einár

Nina Svanbergs bok *Utpekad: Goaren* om vad som hände.

14. Sanne Övermark

Gängkriminella män går i terapi i tv-serien "På Insidan".

32. Askans sista vila

I en källare i Mälarhöjden tillverkas urnor av furu för hand.

38. Gatuplanet

Qruts nödvändiga stöd till mammor har pågått i tio år.

44. Popdrömmar

Anna Charlotta Gunnarson och Christel Valsinger minns sitt 80-tals popdrömmar på scen.

ALLTID I SITUATION STHLM

6. Min Plats
11. Situation Waldersten
17. Krönika
47. Korsord
48. Dåtid Sthlm

32. Love Antell

Skivan *Dom nya tornen* släpptes i början av oktober, soloturnén inleds på Kulturhuset 5 december. Sitt intresse för historiska monument med en komplicerad historia hoppas han få möjlighet att fördjupa sig i framöver.

En av tre nyckelknipor Love Antell har, på de andra två finns nycklarna till "lägenheten i Nacka och bilen och lite annat". Av Pär Wiksten i The Wannadies - känd för att kånka runt på gigantiska nyckelknipor - har han lärt sig att ha rem i knippan så den går att hänga runt halsen.

**STORPANTARE,
THIS IS FOR YOU!**

Välkommen till
**Stockholm citys
snabbaste pantstation.**

**PANTA MASSOR,
cash direkt i handen.**

T-bana Hötorget
Kungsgatan mot Drottninggatan - Sveavägen norrut

**VÄRLDENS MEST
PANTADE
HUVUDSTAD**

Varje dag bidrar en miljon stockholmare till
att få det svenska pantsystemet att snurra.

Och vet du kära pantare. Ni är alla hjältar i
Världens mest pantade land.

PANTAMERA

ULF STOLT, CHEFREDAKTÖR

Cornelis Vreeswijk blev Årets omslag

Förra årets novembernummer, # 310, där Elisabeth Ohlson Wallins ikoniska sista porträtt på Cornelis Vreeswijk – taget på Hotel Claria i Uddevalla 71 dagar innan han dör på Södersjukhuset – prydde omslaget, blev Årets omslag på Tidskriftsgalan 2024.

En del i motiveringen löd: ”Både Cornelis Vreeswijk och det unika tidningskonceptet påminner oss om att somliga går med trasiga skor”.

Tack Elisabeth Ohlson Wallin för att vi fick använda din fantastiska bild.

DET VARENKLARE att byta lägenheten i Örnberg mot en stor lägenhet i Lorensberg i Göteborg än att byta tillbaka åt andra hållet. För efter fem år är Love Antell och familjen tillbaka i Stockholm igen, med ett tillfälligt bostadskontrakt.

Han bara skrattar när han berättar om alla år i Bostadsförmedlingens kö och känslan av att ”bara va ett stycke kött i den”.

Love Antell är intresserad av platser och kulturarv. Och av monument i offentlig miljö som har en problematisk historia.

Läs intervjun på sidan 22.

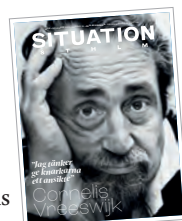
Skjutningen av rapparen Nils ”Einár” Grönberg för tre år sedan i Hammarby sjöstad – ett av det årets alltför många mord på unga män – fick stor medial uppmärksamhet. Nu kommer journalisten Nina Svanberg med boken *Utpekad: Goaren* om händelserna som ledde fram till mordet.

Med tv-serien ”Från Insidan” vill manusförfattaren Sanne Övermark ta sig in i huvudet på de gängkriminella män som går i terapi under sin fängelsevistelse.

Qrut har i tio år varit ett stöd till mammor och bidragit till att få dem att minska missbruk och kriminalitet.

Människor i Sverige döljer sin judiska identitet. Somliga har gjort det i generationer. Av rädsla. På grund av antisemitismen som finns här. Joanna Rubin Drangers bok *Dolda judiska liv* bär deras berättelser.

Och med scenföreställningen ”Popdrömmar” vill Anna Charlotta Gunnarson och Christel Valsinger berätta sin pophistoria från åttiotalet – årtiondet då de försökte hitta sin väg in i popdrömmen.

FAKTA HEMLÖSHET

27 383 personer lever i hemlöshet i Sverige enligt Socialstyrelsens definition av hemlöshet.

Där ingår personer i akut hemlöshet, personer som saknar boende efter institutionsvistelse, personer som bor i långsiktiga bostadslösningar via Socialtjänsten och personer som bor kortsiktigt hos familj, släkt eller andra privatpersoner.

6 605

hemlösa personer vistas i Stockholm enligt den senaste mätningen och av dessa lever 1261 i akut hemlöshet.

Mätningen gjordes under en vecka i april 2023 och enligt Socialstyrelsen ska antalet ses som ett absolut minimum.

OM SITUATION STHLM

Sedan 1995 säljs *Situation Sthlm* av hemlösa människor i Stockholm och Mälardalen.

Konceptet med gatutidningsförsäljning har visat sig vara en framgångsrik metod att arbeta med hemlösa människor på, eftersom det ger tidnings-säljaren en möjlighet att tjäna egna pengar genom att arbeta, samtidigt som tidningen – i sig – fungerar som en kanal för påverkan, opinionsbildning och debatt kring frågor som rör de hemlösa säljarnas situation.

Situation Sthlms sociala verksamhet med arbete och sysselsättning, individuellt stöd och motiverande samtal, skrikkverkstad och möjlighet att ha sin post hit, café, tillgång till datorer, telefon och juridisk rådgivning, fyller en mycket viktig funktion för de hemlösa människor som tar del av verksamheten.

Över 90 procent av *Situation Sthlms* säljare upplever en positivt förändrad livssituation sedan de började sälja *Situation Sthlm*.

Omslag:
Johan Bergmark

SITUATION STHLM REDAKTIONEN **Chefredaktör och ansvarig utgivare** Ulf Stolt, ulf@situationsthlm.se, 08-545 953 90 **Reporter** Maria Hagström, maria@situationsthlm.se **Art Director** Johan Olsson **Fotografer och illustratörer** Johan Bergmark, Martina Holmberg, Magnus Sandberg, Jesper Waldersten. För osignerat material svarar redaktionen. Redaktionen ansvarar ej för insänt icke beställt material. **Hemsida** www.situationsthlm.se **E-post** red@situationsthlm.se **Räckvidd** 104 000 läsare (Orvesto konsument helår 2024) **Upplaga** 14 500 ex/mån (TS helår 2024) **ISSN**: 1400 - 4437 **LEDNING OCH ADMINISTRATION** VD Pia Stolt, pia@situationsthlm.se, 08-545 953 87 **Adress** Torkel Knutssonsgatan 37, 118 49 Stockholm **Tel** 08-545 953 81 **Organisationsnummer** 55 66 49-1071 **Bankgiro** 5774 - 9327 **SOCIAL VERKSAMHET** **Verksamhetschef, sociala verksamheten** Jenny Lindroth, jenny@situationsthlm.se, 08-545 953 88 **Samordnare** Ingemari Olofsson, ingemari@situationsthlm.se, 08-545 953 81, Jonas Svensson, jonas@situationsthlm.se, 08-545 953 81 **Telefonnummer distribution** 08-545 953 81 **Öppettider** Måndag till fredag kl. 8 -15.15, lördagar 10-14.15. **Organisationsnummer** 80 2411-14 97 **Bankgiro** 5357- 3259 **Gåvokonto** Bg 431-2252 **ANNONSERING & PRENUMERATION** Herman Sundgren, herman@situationsthlm.se, 08-545 953 94, Axel Schéle, axel.schele@mediakraft.se, 070-727 41 09 **Privatprenumeration** 11 nummer kostar 880 kronor **E-post** situationsthlm@owinfo.se **Tryck** Stibo Complete 2024 **Miljö** Plasten runt tidningarna är en PE-folie. Den är återvinningsbar och lämnas i containern för plast vid återvinningsstationerna.

MIN PLATS

En tidningssäljare berättar om sin favoritplats i stan

”Jag blev torsk på rejv”

Amy Eklund var tolv år när hon började åka till Rålambshovs-parken. Hon har varit här på rejv, tränat med hundarna och lekt med sonen.

Jag åkte ofta hit med min yngsta pojke. Vi gick på parkteater, hade picknick, lekte, åkte rutschkana och sparkcykel i skateboardrampen. Jag blev som ett barn igen. Min son bodde hos mig i tolv år. Han har flera diagnoser och bor nu på LSS-boende. Jag har två äldre barn också, men var för omogen när jag blev mamma, knappt tjugo år, och hade inte kommit ur mitt missbruk. Jag tog ett återfall och bad om hjälp till barnen. De förtroddes till sin pappa.

Jag själv började åka från Husby till Rålis när jag var tolv år, för att bada med kompisar. Sen upptäckte jag techno och rejv. Wow, jag blev torsk på en gång. Musiken, dansen, gemenskapen. Jag har varit på rejv här i Rålis.

På mitt första rejvparty, när jag var 13, sa någon ”öppna munnen” och satte in en liten pappersbit. Det var LSD. Efter det rullande det på. Min pappa tyckte om spriten och droger var normaliserat för mig. De gjorde också att jag stammade mindre och fick självförtroende. I alla fall i början. I dag använder jag inte droger, har ett hem och arbetstränar.

Jag har varit i Rålis med mina hundar också. Badat och gjort agilitybanor. Jag har lite problem med det sociala, men har du hund måste du ut och får kontakt med folk. Det gjorde så himla ont att avliva min senaste hund, men nu längtar jag efter hund igen.

TEXT **MARIA HAGSTRÖM**
FOTO: **MARTINA HOLMBERG**

609

stycken 100-åringar fanns det i Stockholms län 2023. Fler och fler venskar upplever i dag sin 100-årsdag – tre gånger så många som vid sekelskiftet år 2000. Men det är fortfarande många fler vinnor än män.

Hjärtstartare stjäls – allt fler överlever hjärtstopp

LIVRÄDDNING Ungefär 10 000 personer i Sverige drabbas av plötsligt hjärtstopp utanför sjukhus. Förra året överlevde rekordmånga – enligt Svenska Hjärt- och Lungregistret 12,4 procent – och fle a har

fått hjälp av allmänheten via hjärtstartare. För varje minut som hjälp dröjer vid ett hjärtstopp, minskar överlevnadsgraden med tio procent.

Efter en serie stölder av hjärtstartare, då bland

annat fem stycken stals i ett bostadsområde i Täby, varnar nu Branschrådet för hjärtstartare från att köpa begagnade hjärtstartare. En vanlig hjärtstartare kostar cirka 13 000 kronor.

– Det är ingen stor investering för möjligheten att rädda liv och det går till och med att hyra en hjärtstartare, säger Jonas Köpcke, ordförande i Branschrådet för Hjärtstartare i Sverige.

ULF STOLT

AL GENÉRALAD

Titigarverser och progghistoria i bokstavsordning.

EN DAG MED ÖPPNA ARKIV

Musik- och teaterbiblioteket och visarkivet gräver i historien och rår Arkivens dag med titigarverser, progghistoria och publikarbete.

EVENT Den andra lördagen i november arrangeras Arkivens dag. Runtom i staden firas olika arkiv på allt från museum och för- eningar. Årets tema är "Arbete och fritid". Musik- och teaterbiblioteket och Svenskt visarkiv tjuvstartar Arkivens dag fredag 8 november.

– Det är roligt att dyka ner i våra arkiv utifrån ett tema och se vad vi hittar för historier, säger teaterarkivarie Lena Gustafsson.

Passande nog fann de intervjuer, inspelningar från konserter och annat med en musikgrupp på 70-talet som hette just Arbete & Fritid. De räknades till progrgrörelsen men befann sig i gränslandet mellan jazz, folkmusik och rock. I en av fredagens programpunkter på biblioteket får besökare veta mer om gruppen och den tid som formade dem – 70-talet.

I visarkivet görs nedslag i titigarverser som var en form av skillingtryck som nödställda människor sålde för att tjäna en slant. Visorna berättar om arbetslöshet, sjukdomar och arbetsplatsolyckor.

– Jag kommer att bjuda på anekdoter ur Skådebanans arkiv om turnerande, uppsökande teater och med- och motgångar i arbetet med att få fler besökare till teatrarna under första halvan av 1900-talet, säger Lena Gustafsson.

Firandet ger också en inblick i Första livgrenadjarregementets notbibliotek på 1800-talet.

– Arkiven är lite dolda, även om de alltid är öppna. Det är mest forskare och studenter som besöker dem i vanliga fall. Arkivens dag blir ett sätt att öppna upp arkiven.

MARIA HAGSTRÖM

Fler arrangemang finns på webbsidan arkivensdag.nu.

HALLÅ DÄR

Tova Rosenius från fotbollslaget Gatans lag som nyligen kom hem från Homeless World Cup i Seoul, Sydkorea.

Innan VM sa du att ni inte hade stor chans att vinna, hur gick det?

– Vi kom sist och Mexiko vann. Vi förlorade faktiskt varenda match. Nivån det här och förra året var högre än tidigare. Det blev tufft. Det kan delvis bero på att FIFA har stöpat in. Vissa länder har många som spelar och uttagningen inför VM blir högre. I Sverige är det inte jätteetablerat och man får bara åka på VM en gång. Det handlar inte om att skicka de bästa spelarna. Det ska inte vara prestige och resultat, det ska handla om gemenskap och att ha roligt.

Hur var upplevelsen i övrigt?

– Det var en otroligt häftig upplevelse att se Seoul. Det var en stor kontrast till Sverige. Otroligt mycket bilar, slingriga och krokiga vägare, flode, broar och skyskrapar. Men naturen var ändå bevarad. Koreanerna var också väldigt snälla och hjälpsamma. Det var fin.

Vad händer framöver för Gatans lag?

– Vi i damlaget startar vår inomhussäsong. En träning i veckan blir det. Kanske ska vi spela i Korpen. Vi vill gärna få fler tjejer som spelar! Livet händer och folk försvinner, vi vill ha in nya. Det är verkligen en plats där alla får vara med, du behöver aldrig ha sparkat på en boll tidigare. Det är kul och man utvecklas.

MARIA HAGSTRÖM

MITT JOB

Om yrken och
arbete i stan

JOHN SWEDENMARK
ÖVERSÄTTARE

”En text översatt med AI är alltför platt och livlös”

– Totalt har jag översatt åttio böcker och fle a hundratals texter. Det är från isländska, italienska, tyska, franska, engelska, norska och danska. Skönlitteratur, facklitteratur och poesi. Min första översättning gjorde jag 1988, den isländska boken *Djävulsön*.

– En misslyckad arbetsdag kanske det bara blir några rader, då städar jag lägenheten i stället. Andra dagar är jag i ett fl w och kan göra tjugo boksidor.

– Det finns en del AI i branschen. De översättningarna är aldrig bra, oftast är det deckare och feelgood. En text översatt med AI är alltför platt och livlös.

– Jag har ordböcker från alla tider och geografiska böcker, sen är Google och Wikipedia en väl-signelse. Jag jobbar i två datorer, i den ena bearbetar jag text, i den andra kollar jag referenser.

– Vi har bra kontakt i kåren. I ett chatrum kan vi fråga varandra hur en dieselmotor fungerar eller be om hjälp med en rimmad vers.

– Jag har översatt så många böcker från isländska att jag 2018 blev dubbad till riddare av Falkorden på Island. Men ordensbandet kräver frack, vilket jag aldrig har på mig.

TEXT **GERD ERIKSSON**
FOTO AV **MAGNUS SANDBERG**

Den isländska Falkorden som John Swedenmark tilldelades 2018 har fem grader, riddare är den femte graden. Orden instiftades 3 juli 1921 av kung Kristian X av Danmark och Island.

”Jag kommer inte att ge mig förrän jag vet, med säkerhet, att Stockholms stad inte placerar barn i klorna på de kriminella gängen.”

Social- och trygghetsborgarråd Alexander Ojanne (s) överklagar Polismyndighetens beslut att inte lämna ut vilka 18 HVB, som polisen själva pekat ut, drivs av gängkriminella. Överklagan till kammarrätten grundar sig på 10 kap 27 § OSL och 6 § andra stycket Polislagen.

PONTUS ORRE

Första boken om mordet på Einár

Med boken *Utpekad: Goaren* berättar journalisten Nina Svanberg om kedjan av händelser som ledde fram till mordet på rapparens Nils ”Einár” Grönberg.

BOK Det första larmsamtalet om skottlossning i Hammarby sjöstad inkommer till 112 klockan 22.50 den 21 oktober 2021. Strax innan har rapparens Nils ”Einár” Grönberg och vännerna

Mehdi ”Dumle” Sachit och Adel Dostani stått i ett cykelrum på Lugnet allé och rökt en joint. De ska sedan vidare ut i natten är planen. Men när de öppnar dörren och kliver ut möts de av två mörklädda maskerade män som börjar skjuta.

Adel springer åt ett håll. Dumle backar in i cykelrummet och stänger dörren. Och Einár

På kvällen 21 oktober 2021 skjuts rapparens Nils ”Einár” Grönberg till döds i Hammarby Sjöstad.

springer åt ett annat håll. Han hinns ikapp utanför en port och skjuts med två skott.

Boken *Utpekad: Goaren* är skriven av Nina Svanberg, grävjournalist och kriminalreporter på Expressen. Hon har bland annat gått igenom mängder av material kring de tre personer som delade den där jointen. Och hon var redan väl insatt i miljön där det skedde långt innan mordet på Einár, då hon som reporter bevakade gängskjutningarna.

Hur har du hanterat det omfattande researchmaterialet?

– Det började med ett whiteboard, sätta upp individer på väggen och härleda folk kors och tvärs till olika nätverk och försöka få en egen bild av hur allting hänger ihop.

Nina Svanberg jobbar också digitalt och scannar dokument.

– Jag lägger in dem med vissa nyckelord så de blir digitalt sökbara. Sen har jag ett system med mappar som jag har en egen systematik i.

Hon hoppas att de anhöriga tycker hon berättat om händelsen på ett värdigt sätt.

– Det här är ju ett trauma för de drabbade. Men jag hoppas att det ändå känns rätt i tonalitet.

ULF STOLT

UNITED NATIONS

Människohandel med liten risk

BROTT Få ärenden av människohandel eller människoexploatering i Sverige leder till fällande domar – förra året bara i två fall.

Enligt Jämställdhetsmyndigheten beror det på komplex lagstiftning som är svår att använda.

– Människohandlare kan göra stora ekonomiska vinster på att exploatera andra människor och det blir ännu mer lockande när risken att åka fast är låg. Sverige har fått kritik från internationellt håll för att vi har så få fällande domar. Samtidigt får brottsoffren sällan upprättelse och när fallen inte går till åtal kan de utsatta ofta inte heller få stöd eller skydd från det offentliga samhället, säger Paulina Bolton, utredare på Jämställdhetsmyndigheten.

ULF STOLT

254

miljarder beräknas Försäkringskassans utgifter för socialförsäkringen bli nästa år. Det är sju miljarder mer än i år och motsvarar 18 procent av de totalt 1 402 miljarder som är staten totala budgeterade utgifter för nästa år.

LOUISE HELMFRID

LITE FLYT TACK.

VAR MÖRKA KROKEN NÄR 12.14-12.31

DET STÅRTVÅ hinkar vit takfärg som dumpats vid vegetationen vid parkeringen mittemot Kaknäs Discgolfpark. Två olika sällskap spelar där just nu – under OS i Stockholm 1912 var det skjutbana här på fältet – som står och köar vid utkastplatsen vid hål 1. Det är en niohålsbana med enbart par 3-hål och med en sammanlagd hållängd av 607 meter.

Fjorton bilar parkerade. I en svart SUV en man med nedvevad ruta som talar i telefon:

– Det är inte hennes jobb, hon ska bara ta fram underlag, inget annat...

I hörnet Kaknäs vägen en gul grävmaskin som svänger vänster.

På andra sidan korsningen en gammal informationstavla i trä som förmodligen inte använts på länge, sprucken plast, klotter, träet väderpräglat och patinerat.

Tolv likadana gatlyktor – smala och höga med skarpt böjd nacke och ljuskägla neråt – utmed vägen på samma sida som discgolfbanan. Skyltar om att det är förbjudet att framföra motorfordon och att hundar ska hållas kopplade.

TVÅ GRÖNA SOPTUNNOR som nyligen tömts. Oläsbart klotter i vitt.

På bommen till grusvägen bredvid informationstavlan om discgolfbanans sträckning två olika telefonnummer till Teracom – ett 077-upplysningsnummer samt ett 08-nummer att

använda dagtid.

Två cyklar låstas vid bommen. En av dem med barnstol.

I kurvan mot parkeringen nedanför Kaknästornet är vägbanan lappad med ytor av asfalt, likadant nere vid korsningen Kaknäs vägen och på sina ställen där emellan - ifyllda potthål, i kurvan är det några nya sprickor och hål i de gamla asfaltläggningarna.

Parkeringen framför Kaknästornet tom, förutom en vit skåpbil som står uppkörd med ett hjulpar på trottoaren framför entrén med grönt tak. Vid den andra parkeringlängre bort bakom svarta staket med grind intill står ett antal bilar.

En röd bil kör upp och vänder.

Nere på Kaknäs vägen kommer ännu en gul grävmaskin. Ett äldre par i en cabriolet som kommer från andra hållet stannar till och släpper fram den och mannen i grävmaskinen höjer handen i ett tack när han passerar.

Paret i cabrioleten har likadana vita basebollkepsar.

Mannen en bit längre upp på parkeringen utmed Mörka kroken som talar i telefon i sin svarta SUV sitter kvar, men han har vevat upp rutan nu så det hörs inte ut vad han säger.

Någon busvisslar borta vid discgolfbanan.

TEXT **ULF STOLT**

FOTO: **MAGNUS SANDBERG**

SANNE ÖVERMARK, MANUSFÖRFATTARE:

”De är förövare, men de kan också vara offer”

Sanne Övermark vill ta sig in i huvudet på gängkriminella män. I hennes tv-serie ”Från Insidan” går de i terapi i fängelset.

TEXT **ULF STOLT** FOTO **TORE GRÖNLUND, SVT**

DET VARINGEN enkel uppgift att ta sig an. Att skapa en serie i fängelsemiljö och ge unga gängkriminella män fler lager och dimensioner. Att inte glamourisera eller bjuda på fartfylld action och i stället visa tristessen, ensamheten, illojaliteten och sorgen. Och dessutom hoppas på att nå tittare som är allt från unga i riskzonen till människor som tänker ”lås och släng nyckeln”.

– Den största utmaningen var att våga göra den här serien i ett väldigt polariserat samhälle och att göra den balanserad, säger Sanne Övermark, manusförfattare och producent.

Idén till tv-serien Från Insidan väcktes när hon satt i ett möte hos SVT där de utforskade möjliga framtida projekt. De hamnade i en diskussion om gängkriminalitet och vad som

rör sig i huvudet på de unga männen.

– I det startade nånting, att försöka förstå, se mönster och vilka verktyg människor har. Hur höga är trösklarna att bryta med en kriminella livsstil? Vad krävs för att bryta? Går det? Vilka klarar att det och vilka gör det inte? säger Sanne Övermark.

Men också: vad har vi gemensamt? I stället för: vad skiljer oss åt?

Sanne Övermark påbörjade ett omfattande researcharbete i jakt på svar och för att kunna bygga tre trovärdiga huvudkaraktärer till dramaserien. Hon intervjuade personer runtom i landet, bland annat i Stockholm. Dömda brottslingar, familjemedlemmar, fängelsepsykologer, kriminalvårdare, socialtjänster, SIS-hem, avhoppar-

verksamheter och ungdomar på väg in och ur en kriminell livsstil.

Resultatet blev ett triangeldrama om Yousef, Elias och Alex som genomgår terapibehandling i fängelset. De har olika bakgrund och olika möjligheter, men de är alla fast i en spiral av våld och kriminalitet. I ett försök att hitta en väg ut ur den destruktiva livsstilen gräver de i egna traumatiska erfarenheter. Samtidigt pågår livet på anstalten och hinder uppstår.

– Det finns många exempel på serier som porträtterar den kriminella världen ute på gatorna. Det finns inga exempel på vad som händer efter, när de har blivit dömda.

Sanne Övermarks serie utspelar sig i en mer kontrollerad

miljö. Hon menar att det handlar om det psykologiska dramat och de psykologiska hoten, mer än de faktiska hoten på gatan.

– Jag tror inte att det är avskräckande för unga att se våld och action. Jag tror mer att tristessen och apatin är det. Du kommer inte gå runt och vara coolast i stan när du kommer in i fängelset. Du kommer att sitta och spela bingo på fredagar och kanske vinna en kladdkaka, för det är det de faktiskt gör. Jag valde att lägga serien i fängelsemiljö för att väcka frågor och tankar snarare än att servera en underhållande actionserie med undertexter.

HON VÄXLAR MELLAN hur andra ser på huvudpersonerna och hur de själva känner sig. Vad gör de när de är ensamma?

– Jag vill visa komplexiteten i att vara människa. Nåt jag fått med mig från intervjuer med bland annat psykologer är att det är först när vi slutar se människor som monster som det finns en möjlighet att faktiskt förändra.

Det har varit viktigt för ►►►

SANNE ÖVERMARK

Född: 1984.

Gör: Producent och manusförfattare.

Gjort i urval: Producerat tv-serierna ”Eagles” och ”De utvalda”. Samt skapat tv-serien ”Festen” tillsammans med Maria Karlsson Thörnqvist.

Aktuell: Med SVT-serien ”Från Insidan” som har premiär på SVT Play 24 november.

Huvudrollerna spelas av Nesim Mir, Tyrone Michele och Rasmus Savic. Tre gängkriminella män genomgår terapi-behandling hos en psykolog som spelas av David Nzinga. Serien är regisserad av Filip Iversen.

henne att karaktärerna inte bara är onda eller bara goda.

– De är förövre, men kan också vara offer. Jag vill att vi ska kunna ha två tankar i huvudet samtidigt. De har gjort fruktansvärda saker, de kan också ha varit utsatta för fruktansvärda saker. Det måste kunna samexistera. Vi behöver kunna adressera de sakerna en och en. Vi ska kunna kräva att människor tar ansvar och ser vad de har orsakat för skada, men de behöver också prata om barndom, svek och att se det lilla barnet i sig.

För att kunna göra det krävs förtroende och tid, men dit kommer vi sällan, anser hon. Varken inne på anstalterna eller i filmerna.

Efter all research, hur är din bild av kriminalvården?

**”MÅNGA
UPPLEVER
ATT DE HAR
VARIT I ETT
KRIG UTE PÅ
GATORNA.”**

– De intagna blir fler och fler och platserna räcker inte till. Kriminalvården ska arbeta återfallsförebyggande men det är svårt att upprätthålla de insatserna.

Hon berättar att många fängelsedömda personer saknar gymnasiebehörighet, vissa även grundskolebehörighet, men att utbildningsplatserna är få.

– De hade kunnat använda den tiden till att studera och få kompetens som skulle kunna göra att de går vidare sen.

Enligt flera hon har pratat med jobbar fängelsepsykologer främst med att ställa diagnoser och vissa fängelser saknar en fast psykolog.

– Det finns inte trauma-behandling, trots att många upplever att de har varit i ett krig

ute på gatorna.

Hon tycker att det behövs en diskussion om vad kriminalvården ska vara.

– Är det ett förvar för att skydda samhället från de här människorna? Det kanske det är, men det är inte det vi kommunicerar utåt och det är inte det som forskare kommit fram till är lösningen för att bryta återfallsbrottslighet.

Hon upplever att den allmänna debatten snarare handlar om strafflängder, fängelseplatser och att allt yngre ska kunna dömas till längre straff.

– Jag hoppas på en diskussion om hur kriminalvården ser ut och vad syftet med den är. Det är inte jag som ska svara på det, men jag tycker det är en viktig fråga. ■

Rätten till röster

DET SERVERADES VARM grönsakssoppa och mackor med herrgårdsost och tunna skivor gurka. Jag var ”en fluga på väggen”, men jag fick sitta med vid bordet och petade bort gurkan. Jag har aldrig gillat gurka. Det var ett konferensliknande bord med en tunn skiva och opersonliga metallben, men här fanns inga opersonliga samtal. Det saknades dokument, pennor och datorer. Det personerna runt bordet pratade om fanns i deras huvuden eller i väggarna. I träden. I galenskapen? Utanför det här rummet var de ”galna”, men här var de galna tillsammans. ”Som en lustig familj”, sa en man till vänster om mig och skrattade. Det galna var det normala här. De kunde prata om rösterna som ingen annan hörde. Röster som ändå existerar. För dem.

Det är mer än tio år sedan nu, men mötet med en rösthörargrupp via RSMH:s nätverk Rösträtt, där jag välkomnades som en fluga har fastnat i mig. Rösterna de hörde, eller hade hört, var så verkliga. Och de här människorna fick sällan sina röster hörda. Framför allt fick inte rösterna de hörde höras, de skulle medicineras och ignoreras bort. Här gjorde de tvärtemot vad vården hade sagt. De pratade om rädslan för rösterna men också rätten till rösterna. Att hantera och bemöta dem.

De onda kunde bli goda. Och måste goda röster verkligen försvinna? En person berättade om kvittrande fåglar och lummiga träd som pratade snällt. Men en annan berättade om en röst som sagt att han skulle ta sitt liv. Han hade sprungit till sjukhuset och ropat på hjälp. En tredje sa att grannarnas röster hördes genom väggar fast det inte alls var lyhört. Och en fjärde hade som barn

**MARIA
HAGSTRÖM**

Nyhetsredaktör
och reporter

”De kunde prata om rösterna som ingen annan hörde.”

haft en ”Nils Karlsson Pyssling”, en osynlig kamrat.

Gruppen träffades en gång i veckan, eftersom förnekande av röster kunde göra att problemen växer. Som en person sa: ”Om spökerna som bor under sängen kommer fram och presenterar sig så är de inte så läskiga längre”.

Varför inte fråga vad rösten vill? Kanske kan den blotta ett problem, något att ta tag i som tar en vidare. En kvinna vid bordet hade fått höra att hon var ointressant och inte gjorde något värdefullt. Senare förstod hon varför rösterna sa så – hon skulle inte bara sitta och spilla bort sitt liv. En dag kom en ny röst: ”Nu har du hört nog!” dundrade den som ett åskmoln. Och den hade rätt, hon hade hört nog. Nu fanns bara positiva röster. När de blev en antydning till negativa frågade hon: ”Vad vill du?”

”**SÅ GÖR INTE JAG**”, påpekade en man vid bordet. ”När kritiska röster kommer brukar jag hoppa jämfota. Det är som att nåt skakar till i skallen och de försvinner.” Det fanns knep och strategier när man ville vara ifred. Och ville man prata med rösterna, men inte uppfattas som konstig bland folk ute på stan, kunde man låtsas prata i telefon.

Känslan att få vara vanlig var viktig.

Men att höra röster är vanligare än man kan tro. Det sägs vara 5-15 procent som gör det någon gång under sin livstid, utan att nödvändigtvis ha en psykiatrisk diagnos.

Jag var fascinerad, av psyket och hjärnan. Och vem var jag att säga vad som var på riktigt eller inte? Det som är överkligt för någon kan vara verkligt för någon annan.

Det som existerar i psyket existerar inte, eller? ■

UTANFÖRPROBLEM

Tänka sig vilken tur det är att Pelarbacken finns, för sådana som jag.

Ringer jag till en vanlig vårdcentral så finns ett finurlig kösystem där jag inte räknas in utan måste återkomma nästkommande helgfri vardag. Har du dessutom inte en dyr mobiltelefon som banken förstår sig på, så har jag inte BankID heller eftersom jag har en telefon från 2016, då går det inte att legitimera sig heller. Underbart.

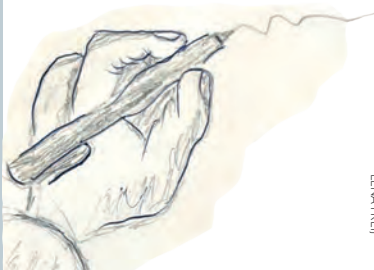
Så vad gjorde jag?

Jo, gick dit personligen på ett sprängande ben till den första vårdcentralen för att beställa en tid, rakt över disk, (tänkte på Clabbe). Gick inte alls. Blev tillsagd: "Ring klockan 08.00 imorgon igen". Är ju bara... runt... runt... runt... utan att få hjälp fast jag sa att jag har borrelia. Så konstaterar helt sonika att för mig samt alla hemlösa är det tur att Pelarbacken finns Tack snälla Gud, tack till läkare och sköterskor med mera som finns där för mig utan att man behöver ha en dyr lyxtelefon för att få hjälp. Dessutom slapp jag få benet avsågat.

Magdalena 407

OTILLRÄCKLIG

Jag försöker inte tillräckligt. Jag orsakar andra stressen, dom tror att jag inte bryr mig men stressen bor i mig varje minut alla dagar i veckan. Jag får höra att jag är egoist, att jag bryr mig bara om mig själv. Hatar att höra raka motsatsen om mig när mina nära och kära

LENA FREIJ

Illustration av LO

vrålar och tycker sig veta mitt djupaste inre och allt jag får höra gör ondare än vad som ses på utsidan. Jag brinner av stressen, lider av pressen. Värst e att som fullt medveten med allvaret å allt som måste göras, gör mig mera bedövad och ostrukturerad och inget blir som det bör. Klarar inte av starten. Klarar inte allt själv fast jag håller minen och e stark, blir jag mest åtlöje, en fucking klant.

Ledsen och besviken på mig själv för jag är svagare än någonsin. Problemen försvinner ej av sig själv. Så nu måste jag ge gamet å sätta fart. Sviker de dyrbaraste jag har kvar i livet, vi ska åter återförenas i detta liv. Håll ut!

Att säga förlåt hjälper inte alltid.

Nadja

FEBER

Jag åkte till Medborgarplatsen. Sålde en tidning. Stod drygt en halvtimme innan första blev såld. Jag tänkte ge upp men åkte in till Centralen. herregud en halvtimme fi k jag stå och ropa som jag brukar. Men då jag kom till Centralen fi k jag dom andra fyra tidningarna sålda i lagom takt som jag brukar. Men på vägen hem började jag frysa i kroppen, helt plötsligt bara. Då jag gick av tunnelbanan och gick på asfaltsvägen, inte alls direkt lång. När jag kom hem innanför dörren, behövde jag kolla om jag hade feber. 38,3 grader hade jag, och jag har som min son låg temp i

vanliga fall.

Så jag frös och la mig under täcket. Två timmar senare steg den till 39,7 men jag kände mig inte så sjuk. I alla fall ringde jag en jättesnäll granne som kom med Alvedon och Ibuprofen, först kände hon på ryggen och sa att jag var kokhet. Jag tog medicinen och efter ett par timmar var tempen 38,2. Men man lurar kroppen med Alvedon, så jag ska vara inne. Om jag har feber tror jag det är bättre att ha feber om den inte går upp till 40 grader. Då kan jag ta Alvedon. Men nu softar jag bara, har inte lika svårt att ligga men det känns som det är den bästa medicinen.

Lena Freij

FÖRLOSSNINGEN

Redan i morsans mage visste jag det, det jag alldeles såklart vet.
Att tillvaron här inte skulle bli lätt. När allting tidigt i livet gick jävligt snett.
Ett pissigt liv med kriminalitet, droger, svek och våld blev min verklighet.
Tidigt blev jag lämnad för vind och våg.
Ett kärleksfullt hem inget jag såg.
Alltmer i skiten jag sjunkit nu.
Skakat galler har jag gjort gånger sju.
Dagligen man jagar på en efter en kniv. Baxar några prylar och snor en bil.
Refrång: förlossningspersonalen. Jag ville inte ut, varför tog inte min plåga genast där då slut.
Är det gammal karma jag betalar för? Eller är det slumpen som ödet avgör.
Självföraktet tynger ner på axlarna, måste dra ner på växlarna.
Vilket jävla syfte har mitt liv, självmordstankar och självdestruktiv

Markku, Fläckfria

SYMASKINEN

Min symaskin gick sönder, med det var ju garanti så jag fick en ny, jag blev verkligen glad.
Min son och hans tjej och barnbarn kom med den. Sen fick jag en hall-lampa, jättegammal.
Men minns så väl den i mitt barndomshem så den ska jag ha i sovrummet. Den är säkert
från femtiotalet, ljusgul med lite blommor dekorerade på den. Jag fick också en annan
fönsterlampa som ser ut som en stor glödlampa som jag har på en hylla i vardagsrummet.

Lena Freij

VITA BLODKROPPARNA

*Nu som igår
opererar kirurger
i ben och organ
och krigen eskalerar,
hoten ligger tunga
som sten i
det snälla.
Som knivar skär nyheterna
bitar av köttet.
Vita blodkropparna är
mitt enda försvar.*

LO

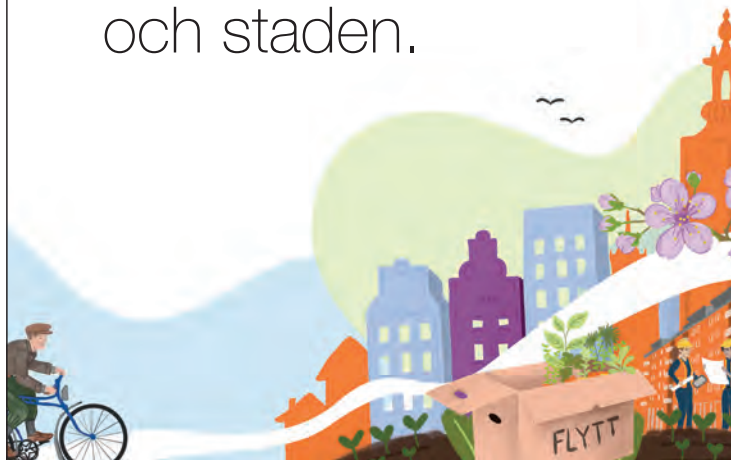
Hygien med fullservice

För en hälsosammare morgondag

Vi på CWS levererar hållbara hygienlösningar, anpassade efter kundens verksamhet och alltid med omtanke om människa och miljö. Det är så vi skapar en hälsosammare morgondag.

Läs mer om oss och våra lösningar på cws.com/hygiene

Vi bryr oss om
människorna, husen
och staden.

einarmattsson.se

EM
EINAR MATTSSON

På **Love Antells** skrivbord i ateljén i Liljeholmen ligger det grafiska blad som är skrivomslag till *Dom nya tornen*, men även ett digitalt verk om man riktar telefonen mot det. Han är intresserad av specifika platser, konstnärlig forskning och monument med en komplicerad historia. Och någonstans mellan Vårby Gård och Fältöversten börjar cirklar slutas. Text **Ulf Stolt** Foto **Johan Bergmark**

DÄR CIRKLAR SLUTS

Love Antell justerar ner vinkeln på sin datorskärm och sträcker sig efter en bok som ligger under några andra böcker till vänster om en bunt originalillustrationer längre upp på hans skrivbord.

– Sånt här håller jag på med.

Han bläddrar upp den, visar några uppslag. Boken är ett examensarbete i byggnadsvård om Sandviken från 1972 som han använder i ett av de tre konstprojekt utanför Stockholm han just nu arbetar med.

Projektet handlar om bostadsområdet Nya Bruket i Sandviken och husen arkitekt Ralph Erskine ritade där på sjuttioalet som en del av miljonprogrammet.

– Jag tittar på området och vad det är nu. Det är ett gammalt bruk – Sandviken byggdes ju av bruket Sandvik – och de gamla arbetarbostäderna är k-märkta, kända för sin speciella stil. På sjuttioalet var området risigt, så man rev stora delar av Nya Bruket.

Ralph Erskine – känd bland annat för Läppstiftet i Göteborg och Universitetsbiblioteket ute i Frescati – ritade då tvåvåningshus i trä och puts med vinklar och vrår, inget hus var det andra likt, fågelholkar och förskolor.

– Nu är området en socioekonomiskt utsatt plats, med en massa utmaningar vad gäller exempelvis integration och annat. Så jag tittar på området, ser tillbaka i gamla luntor som den här.

Vad för konstverk ska det bli av det?

– Jag gör platsspecifika digitala verk som du kan uppleva genom en telefon och ett par hörlurar, det är audiovisuella verk med musik, bild och foto och sen ska jag intervjua människor.

Det konstprojekt han just avslutat i området Östra Ramlösa i Helsingborg blev också ett platsspecifikt digitalt

” Jag tittar specifikt på monument som beskriver Finlands inbördeskrig 1918.”

verk. Man har planerat en ny stadsdel där som ska börja byggas nästa år med en byggtid på tjugo år.

– Mina digitala dokumentationer av platsen blir till en tidskapsel som blir kvar där i tio år. När platsen sen har förändrats kommer mitt minne av den att finnas kvar.

Love Antell har fotograferat, filmat och spelat in ljud från platsen, intervjuat människor och skrivit musik.

– Det är väldigt platsspecifikt uppbyggt.

Det tredje konstprojekt han nu håller på med pågår i Karlshamn. Han och en annan konstnär, Jan Carleklev, ska blicka framåt och ge perspektiv på en översiktsplan som ska gälla tjugo år framåt och berör vad som borde finnas i stadsrummet. Man tittar bland annat på om det går att skapa grönytor i stan av platser som i nuläget är asfalterade.

– Man bröt diabas (svart, hård bergart som ofta används för monument, gravstenar och inredning, red. anm.) i Karlshamn, det hade man gjort sedan länge. I stor sett alla monument i världen som är gjorda av diabas är gjorda av diabas som brutits i Karlshamn.

Brytningen av diabas har lämnat märken i landskapet.

– De här groparna som grävts blir nu nånting som kan användas för att bygga bostäder eller platser för folk att va på.

I de två fönstren bakom honom där han sitter vid skrivbordet i ateljén på andra våningen, silar sig ljuset in mellan löven i träden utanför – han jämför senare ljusspelet mot rutorna med ett konstverk av Paul Chan – och Love Antell lägger tillbaka boken på skrivbordet och berättar att han alltid varit intresserad av platser.

– Till exempel av Stockholm som plats, det är ju en plats jag är uppväxt på men jag har också skildrat den i bilder, kanske framför allt i text och musik. För mig är det ett sätt att göra platsen till min, men också att förstå den, bli en del av den.

Love Antell är även intresserad av konstnärlig forskning, någonting som inte ens var en akademisk disciplin för femton år sedan.

– Jag söker nu pengar från Vetenskapsrådet, för jag har ett projekt som är förankrat vid Stockholms konstnärliga högskola. Jag får svar nästa vecka, men jag vet att jag inte kommer att få det för man behöver söka flera år.

Men han har i alla fall inlett processen att söka. Det konstprojekt han ansökt om att få skapa handlar även det om digitala medier och offentlig konst – om monument i offentlig miljö som har en problematisk historia.

– Jag tittar specifikt på monument som beskriver Finlands inbördeskrig 1918.

Han berättar om Svenska Brigaden, en frivilligkår på runt tusen man som deltog i Finska inbördeskriget, ►►►

som startades av Olof Palme d.ä. Idén till brigaden föddes på herrklubben Brunkeberg i Stockholm.

– Det är en lite bortglömd historia. Han var initiativtagare och lyckades samla pengar till brigaden från Wallenbergstiftelser och lite andra till utrustning och vapen, sen drog de över gränsen och krigade. Han stupade i strid. Han var före detta statsminister Olof Palmes farbror.

Love Antell kände dock till historien innan.

– Det är så att min farmor hette Palme, så Olof den äldre var hennes pappa, han var min farmors far. Jag har ju finsksläkt så min enda släkt från Sverige är min farmor, de andra är finnar.

Hur har det nnska arvet och rötterna tagit plats i dig?

– Jag har varit intresserad av Finland som konstprojekt på senare tid, jobbat med att översätta musik från Finland, bland annat. Med gruppen Bottenviken gjorde vi en skiva förra året, och vi har spelat på olika konvent där sverige-finska personer träffas för att prata om sin kluvna sverige-finska identitet.

Han har noterat att vi inte vet så mycket om finsk kultur i Sverige.

Men när det blir oro i närområdet förväntas vi gå samman

för trygghets skull, som nu med Nato och som för hundra år sedan i samband med inbördeskriget och första världskriget. Men det finns en gemensam, sexhundraårig svensk-finsk historia, som han anser behandlas flyktigt i historieböckerna.

– Det vi gjorde med Bottenviken var att vi letade bland gamla schlagere, men mest samtida musik, som vi översatte. Det blev rätt roliga och olika reaktioner, beroende på om man var från Sverige eller Finland, när folk lyssnade på den plattan. Många från Sverige tyckte att den var finsk och

Rocken på bilden köpte han i Göteborg, en kompis till honom som sytt den. "Han gjorde jättefina g ejer men fi k det inte sålt, tror bara det var jag som köpte av honom. Han gick i konkurs".

”Vi upplevde lite stiltje i livet – vi gör va fan som helst, vi bara drar.”

Florence Valentin

■ Ett av den skabrösa kompositören och svindlaren Johnny Bodes många alter egon var Florence Valentin. Att de tog det som bandnamn berodde på att bandet ofta hängde på Den Gyldene Freden, där en kompis till dem jobbade som bartender och bjöd på öl. Och det var där de började tala om Johnny Bode och hittade namnet. Senare läste Love Antell boken om honom: "Han hantades ju rättsvidrigt, steriliserades, det är en stor skam".

vemodig: "Gud vad man känner av det där finska vemo-det". Medan de från Finland tyckte det var roligt att höra de här låtarna för att de lät så glada.

Love Antell är för tillfället ganska nyligen tillbaka Stockholm.

För två månader sedan kom han och familjen tillbaka till stan efter att ha bott i Göteborg i fem år. På frågan varför de flyttade till Göteborg skrattar han lite och svarar att "för att det är så gött. Och jag saknade regnet och blåsten".

– Bildligt talat – det var nåt som bara hände. Vi upplevde lite stiltje i livet – "vi gör va fan som helst, vi bara drar". Och min tjej är från Göteborg, vi har varit där i femton års tid titt som tätt. Så steget var inte så långt egentligen.

De bytte sin hyreslägenhet i Örnberg mot en stor hyreslägenhet i Lorensberg i Göteborg.

– Men att byta tillbaka är inte lika lätt, det är en enkelriktad väg.

Han berättar att det känns "nytt och lite flummigt" att vara tillbaka i Stockholm.

– Jag längtade mycket till Stockholm. Vi bodde i Göteborg men jag jobbade mycket här, hade större delen av mitt liv här. Och min tjej jobbar med böcker på Ordfront förlag, så vi båda flängde väldigt mycket.

Och tiden var sådan att barnen stod i begrepp att börja högstadiet, så antingen stanna kvar och etablera sig ordentligt, eller flytta nu innan de rotar sig för djupt.

– Vi flyttade tillbaka till stan utan att egentligen ha

nånting att flytta till. Vi har inte ens en lägenhet just nu, vi bor på tillfälligt kontrakt.

Just nu känner han sig lite kluven, splittrad, som att han liksom kastas runt mellan en massa saker.

– Jag tycker om att ha lugn runt omkring mig, och det har jag inte riktigt just nu. Men det är ok. Det är kul också med mycket som händer, jag har bra med jobb och uppdrag.

Bland jobben och uppdragen som ligger på hans skrivbord finns originalomslaget till senaste skivan *Dom nya tornen* som släpptes 4 oktober. Han tar fram det signerade och nummerade originalet.

– Den är ett screentryck. Men om man riktar sin telefon mot det så kommer ett digitalt lager ut i din telefon. Så kan man scrolla bland texter och artwork. Som en QR-kod, typ. Du måste ha en grej, dock, ett visitkort med QR-koden på, men jag har gett bort alla.

Han rotar runt i datorn, hittar ett digitalt visitkort han skickat i utkorgen och visar hur verket ser ut i telefonen – texter, ljud, grafik, bilder dyker upp och glider över skärmen, tar man bort kameran från screentrycket försvinner det.

– Trycker man där kommer man till Spotify... skivan är ett allkonstverk. Musiken är en del av det, som att bygga en liten värld.

Det låter som att er låtar än vanligt är skrivna på piano?

– Jo, jag har skrivit en del på piano, titelspåret bland annat. Men det stämmer nog. Framför allt spelar jag mycket mer piano än gitarr på plattan.

Love Antell berättar att han inspirerats mycket av ►►►

A black and white photograph of a brick wall. In the center-left, there is a plain, light-colored door with a handle and a lock. Above the door is a small, square vent. To the right of the door, there is a bench. The wall is made of dark bricks. The lighting is dramatic, with strong shadows.

*”Jag är intresserad
av Bellman, det är ju
nån som besjunger
en plats som blir ett
kulturarv.”*

Beck och plattan *Mutations* från 1998 och Damon Albarns första soloalbum *Everyday Robots* från 2014.

– Jag har försökt göra nån ballad varje skiva. Nu var det uttalade målet att göra en skiva med bara ballader, men jag fattar ju att det inte flyger på samma sätt som en skiva med Florence Valentin eller så.

– Jag ville utforska vad en nattradioaktig skiva skulle kunna va på svenska i en urban miljö med saxofon och piano, lite jazz.

Skivan *Dom nya tornen* är ett samarbete med Per Hägglund, tidigare medlem i Imperiet. Men han hade inte spelat på många år när han fick frågan av Love Antell om han ville ta upp saxofonspelet igen.

– Jag tror inte han spelat på många år, så han dammade verkligen av den. Tanken då var att göra skivan som ett slags kollage.

– Ingen har nånsin spelat tillsammans i samma rum samtidigt på den här skivan. Allt är ett hopplock. Jag är ganska van vid det.

Han berättar om sin första soloskiva *Johnny Drama*, som också var tänkt som en collageskiva med en massa olika lager med inspelade och sönderklippta ljud och blockflöjter – ”men den bombade totalt”.

– Jag tror att jag hela tiden vill utmana mig själv, motbevisa alla andra – så fort jag kommit på receptet vill jag göra tvärtom. Jag känner att jag tidigare inte riktigt fått chansen att göra den där collageskivan, så det var lite att få göra den ordentligt.

Blev det som du tänkt dig?

– Nej. För jag övergav själva collageidén mot slutet. Alla de här pålägg – en värld som blir en annan värld, ljud som kommer från olika håll, atmosfärljud från gatan och sånt – till slut rensade jag bara. Och det som blev kvar då var sång, piano, bas och kanske nån takt. Resten är små

”Jag tror att jag hela tiden vill utmana mig själv, motbevisa alla andra.”

Mitt emot där bilden är tagen under Liljeholmsbron ligger ett stort, lågt tegelhus, som är lager för gasflaskor. Men det skulle enligt Love Antell kunna bli en perfekt konsertlokal där.

dekorationer med stråkar.

Han märkte under arbetet med skivan att han gillade att skriva stråkararrangemang.

Love Antell började som sjuåring sjunga i Stockholms gosskör – som åttaåring framförde han latinska texter efter noter.

– Sen började jag på kommunala musikskolan och läste klassisk gitarr, sen gick jag på Adolf Fredrik och lärde mig noter, det är egentligen min baskunskap.

Han har sökt och fått pengar från Konstnärsnämnden för ett projekt med en stråkkvartett från Göteborgs symfoniker. Han skrev partituren med en viola i hand – ”så jag kan se att det är tekniskt möjligt att spela som jag skriver det”. Love Antell letar runt lite i datorn innan han hittar ett partitur och trycker igång musiken och följer med fingret på skärmen och visar hur musiken vi hör ser ut i notskrift.

– Jag använder mig av Midi för att höra klangerna i stämmorna när jag skriver. Det handlar om att ett instrument i taget liksom tar över ordet.

Är din musik på väg mer i den här riktningen nu?

– Jag kan ju inte hålla på med sånt här... min ambition med det här är att göra nånting som går att bildsätta. Där jag inte behöver berätta så mycket med texter. Säg att jag gör en animerad film eller nån typ av ljusspel i ett rum, man får gå in i det rummet och va där.

”Det kom gäng från Aspudden som skulle spöa skiten ur dom på Gärdesskolan.”

Mot en vägg i ateljén står två avlånga ramade verk, tuschlaveringar, som han ska kassera och bara behålla ramarna från. Hans intresse för att teckna och illustrera växte fram via serier. Som ung ville han bli serietecknare, läste ”Blueberry” – en fransk westernserie tecknad av Jean Giraud.

– Jag tror det var detaljrikedomen i ”Blueberry” som gjorde att jag blev så fascinerad av den. Och att allt var tecknat för hand.

När Love Antell var femton år tågfluffade han och kom till Paris. Han kunde lite skolfranska och lyckades ringa och få adressen till förlaget som gav ut ”Blueberry”. När han kom dit möttes han av en äldre, elegant dam som frågade vad han ville. Han sa att han var ett stort fan av Giraud.

– Då sa hon: ”Ok, jag har alla hans original här bakom”. De bara låg i drivor i hurtsar, hur många som helst, hon tog fram det ena bladet efter det andra, jag var som i trance. Det visade sig att hon var hans ex-fru. Och då såg jag ju också vem hon var i serien – Chihuahua Pearl, en av huvudkaraktärerna. De var ihop då, men nu var hon förläggare för hans arv.

Han hittade serien ”Blueberry” genom att han läste Fantomen, som tog in serier som den och ”Spirit” och ”Jeremiah”.

På den tiden köpte han serietidningar och böcker på Alvglans i Sturegallerian.

– Där hade de också ett förlag som hette Alvglans som gav ut delar av det som hette ”Alvernas Folk”. Det här var innan lajv och sånt, innan den grejen kom fanns det via serier.

En annan plats att leta på var i seriebodarna i Gamla stan.

– På nittiotalet hade serier dött lite, de hade getts ut på åttiotalet och fanns begagnade. Det var lite charmen – man kunde inte hitta det nytt, oftast inte, men begagnat i några reabackar.

– Serieboden i Gamla stan finns kvar, där hängde jag jämt.

Love Antell växte upp på Östermalm, i Fältöversten och i en hyresrätt på Östermalmsgatan 94 precis vid Karlslansrundellen.

– Jag har ett minne av en snubbe – minns inte om det var en granne vi lekte med i huset eller nån skolkompis – som ställde frågan: ”Bor ni här, eller hyr ni bara?”. Jag minns det för att vi alltid drog det som ett skämt hemma.

Han nämner romanen *Fältöversten* av Jonas Malmborg från 2013 som en ganska precis beskrivning av hur det var att växa upp på Östermalm.

– Han beskriver ungdomsgården i Fältan där jag spelade, Magnus och Lasse som jobbade där, den brännskadade killen som hade tobaksaffären, Micha som heter Sacha i boken var min granne i Fältöversten och hans mamma och min mamma snackade finska i hissen.

På ett plan upplevde han det som ett socialt experiment.

– Mankvoterade in ensamstående föräldrar, gamlingar, barnfamiljer, studenter från andra områden till ett hyreskasernsområde mitt på blåaste Östermalm som såg ut som Tensta. Sen möttes de här barnen på Gärdesskolan från helt olika klasser – de rikaste där tillhör ju Sveriges rikaste, ekonomiska elit. Det är klart det blev en typ av märklig stämning.

Det var bråk och våld, hans bror dock mer inblandad i det än han själv.

– Det kom gäng från Aspudden som skulle spöa skiten ur dom på Gärdesskolan, det var våldsamma slagsmål, kunde gått verkligen illa.

Hans föräldrar jobbade båda på Riksantikvarieämbetet – hans pappa som byggnadsvårdsarkitekt och även som lärare på Mejani i byggnadsvård, hans mamma var redaktör för tidningen där.

Han skjuter undan några papper igen och tar fram boken om Sandviken från 1973, pekar på ett av författarnamnen.

– Jan Lisinski, båda mina föräldrar kände honom väl och jobbade med honom. Han lever inte längre.

Cirklar sluts. Med gitarren i ett fodral i hörnet av ateljén närmar sig Love Antell yrkesmässigt så sakteliga det hans föräldrar arbetade med.

– Jag är intresserad av kulturarv och platser. Jag är intresserad av Bellman, det är ju nån som besjunger en plats som blir ett kulturarv. En berättelse om en plats kan bli en del av platsen.

– Jag har tänkt mycket på låten ”Pokerkväll i Vårby gård” när jag läser om nån politiker som han centerpartiledaren som sa att han ”satt på Lincoln och drack öl och lyssnade på Florence Valentin”. Det tycker jag är kul, att den platsen hör ihop med den låten. ■

Love Antell

■ **Född:** I Finska församlingen 24 oktober 1980, växte upp på Östermalm.

■ **Gör:** Musiker, konstnär, illustratör. Är intresserad av historiska monument med en komplicerad historia.

■ **Aktuell:** Med skivan *Dom nya tornen* som kom 4 oktober. Håller på med olika platsspecifika konstverk i Helsingborg, Sandviken och Karlshamn. Åker på soloturné i vinter som inleds på Kulturhuset 5 december.

EN TUR I RYMDEN

En sen kväll tittade jag
uppåt,
svart var himlen.
Strax såg jag att det var mera
likt ett prickigt tyg,
lysande prickar som blinkar
som fyrar, vinkar: "kom hit, flyg! .
I kosmos överfyllda stackar
av prickar,
åtskilda i vimlet,
någonstans därute har vår sol
tänt sitt lyse.
Mångubben knatar runt Moder
Jord,
de båda följer Fader Sol
på resan i karusellen.
Allt far, snurrar och rullar,
i galaxen på alla ställen.
Jag ser bara prickar som
lyser,
det är stjärnor, ja solar,
som planeter hyser.
En planet har fle a solar,
som går upp och ner
under en och samma långa
dag.
På en annan planet det lagas
giftig soppa,
en tredje är i istid fångad,
på en fjärde är det knöckfullt
med diamant,
ja, det är sant.
Planeter finns det av alla
sorter, och många fle .
Tänk om man kunde sluta
förtöja
jorden vid solen
och få jorden att en annan
bana följa.
Solen följer med förstås, men
vi vill inte hamna i någon stekig
värmebölja.
Solen dras med av dragningskraft, eller
finns det något annat förslag?

Jorden skulle bli en raket som far långt
bort.

Tänk så mycket spännande
vi skulle få se.
Meteoriter, kometer och
asteroider är vår eskort.
Märkligt är det att det ute i rymden
inte hörs ett knyst,
då det borde slamra, susa, dundra,
dåna, gnissla och mycket mera.
Men vakuum gör rymdöknen tyst.
Kanske kan vi be
om att få komma på besök
till Himmelriket.
Där, dess port vi ser.
Då kommer en ängel strax
ut,
och frågar om vi har lärt oss
att veta hut.
Jo tack, det är klart,
och vi tycker att det ska
bli underbart
att få sjunga hela dagen till
Guds ära,
men kanske ska vi sedan,
när vi tröttnat därvidlag,
åka iväg, och fortsätta vår
underbara upptäcktsfärd.
Vi kanske kommer tillbaka
sen
och sjunger en snutt igen,
om vi får kaffe och kaka.

Ängeln ler, en aura av
godhet då jag ser.
Kära ni, sa ängeln, det är ett
andligt krig,
kampen mellan ont och gott.
Kampen har varit lång och
vanskelig
om ni vill förstå mer, då till
Gud ni ber.
Är det så, är det det som
vishet ger.

Jag tittar uppåt igen,
Allt är som vanligt,
Kvällen är sen.
Jag ser festligt konfetti
på himlen strödd,
av lysande prickar när jag
tittar upp.
Vi vill ha ett liv i gult, rött
grönt och blått,
inte ett liv i svart och grått.
Stjärnorna är kvar.
Kvällen är sen.

Ewa

Illustration av Lena Freij

SPOTTAR ORD I HÄFTEN

Vad hjärtat ditt är fyllt av kommer munnen tala om.
Men när jag älskar dig min vän så hör jag änglasång.

Men orden som du spottar de handlar ej om mig.
Presens nu är imperfekt
så dumt tänkt: NEJ, NEJ, NEJ!

Nonchalant och vidrig
noll koll och elak är...
något annat ex som du haft,
man lever och man lär.

Hos mig finns dock ej någon plats,
har tankar i Guds palats.

Du dansar över jord och mark
Glöder klöver:
FUCK ALL!
KNARK!
Men vad du vill det vet nog ingen,
gör ens du?
Bland alla tingen.

Slog huvudet trött så jag tappa swingen
apati och ingenting, men
spottar lite ord i häften
ser häpet på och håller käften.

Gallo delo

PERSPEKTIV

*Allt i livet ger en små mängder perspektiv.
Lite av allt men sällan frid.
Livet är en prövning men inte utan prövning.
Mina mål är ej orimliga, men komplicerade att nå,
tacksam för att dom är rimligt små.*

Nadja

GOD TON

Många klandrar, även dömer. Det tar, för bara ett enkelt hej kan hjälpa mycket, då även omvänt. Jag tror på karma - allt gott för gott med sig, medan det onda tar det onda. Så ta vara på era vänners vänner och andra man ej känner men håll en god ton mot varandra. Det hjälper många med glädje från en okänd.

Emelie

SYSKONKÄRLEK

Jag e ju en vattendrickare så jag köper två stycken tvåliters Loka med kolsyra varje dag. Jag sa det till min storebror.

Rätt som det var ringer det på dörren, där står han utanför med en sådan maskin man gör sodavatten med själv, som han köpt åt mig. Han har också köpt en symaskin till mig tidigare som gick sönder. Den tog han med, han bor ju i Uppsala, så han skulle laga den. Mina bröder e så snälla, min syster och jag hade en lång paus men den e över nu. Så nu e mina tre syskon helt underbara mot mig. De e ju lite synd att alla tre bor i Uppsala. Men det går ju snabbt att åka dit. En hallampa fi k jag också, den har jag satt upp i går kväll, så känner jag mig jätteglad.

Lena Freij

UTREDNINGSHEM, DEL 3

Kära läsare, fortsätter min berättelse om Skå Edeby.

Än i dag är jag svårt traumatiserad av de fruktansvärda upplevelser jag tvingades "uthärda" där. Likaså mina två barn, en dotter och en son. Ett exempel är att vi hade inbrott i lägenheten vi bodde i på bottenvåningen. Min sons julklapp blev stulen, en dyr dator. Min son var tvungen att åka skoltaxi hela vägen, långt till Vällingby. Skolan i byn fungerade inte alls.

Våra kläder blev stulna, dyra kläder när de hängde ute på tork efter att jag tvättat. Plötsligt såg jag en kvinna som gick omkring med mina kläder på sin kropp. Jag konfronterade kvinnan och sade till henne "du har mina kläder på dig". Då blev hon genast aggressiv, utåtagerande och hotfull. Jag blev så rädd. Gick till personalen och sade till dom. Personalen brydde sig inte alls. Dom valde att inte ens tro på mig.

Ingen var på min sida,

varken socialtjänsten eller personalen på "behandlingshemmet". En kväll när jag lagade mat till mina barn, barnen tittade på Tv i vardagsrummet. När jag serverade dom mat började lampan i taket brinna för att den var så gammal.

En kvinna som jobbade i köket var den enda jag kände mig trygg med. En dag sade jag till henne: "Nej, dom kommer inte komma hit".

Socialtjänsten borde inte fortsätta att göra placeringar dit när dom fi k info och hade full kännedom om övergrepp och misär där. Socialtjänsten hade behövt granskas på den tiden.

Vid ett tillfälle lånade jag ut pengar, fem hundra kronor till en kvinna. När jag sade till henne att jag behövde få tillbaka lånet, attackerade och slog hon mig hårt i ansiktet.

För någon som är svårt traumatiseradän i dag så är jag nu helt utmattad, så jag orkar inte berätta mer för stunden.

Toini

*Bergen reser sig som stegrande hästar
mot evigheten
Alltid klara att bestiga, bemästra och älska.*

LO

nytida

Vi gör världen lite bättre, en människa i taget

Nytida ger stöd till barn, unga, vuxna och familjer inom både funktionsnedsättning och psykosocial problematik. Vi finns här för dig, med över 460 verksamheter runt om i landet.

Läs mer om oss på nytida.se

Urnan till vänster är en av de första modellerna. Den var omständlig att tillverka med det stora locket och blev också väldigt tung. De hittade en annan lösning för förslutning med lock mitt på. Och locken måste sitta hårt.

Askans sista vila

I en ljus källare i Mälarhöjden står silkeslena fyrkantiga träurnor. Alla med en fågel på toppen. Anders och Bengt Carlén gör urnorna för hand. I liten skala. Och de tycker att vi borde prata oftare om sorg och döden, eftersom det är en del av livet. Text **Gerd Eriksson** Foto **Magnus Sandberg**

Det började med att en bekant frågade Anders Carlén om han som var händig kunde tänka sig att göra en urna till en släkting som hade gått bort. En urna som inte var som de som redan fanns på marknaden, utan lite mer personlig.

– Jag såg det som en utmaning och tvekade inte. Sen spred det sig och fler bekantas bekanta hörde av sig. Vi startade Carléns urnmakeri 2021.

Han vände sig till krematorierna på både Skogskyrkogården och i Råcksta för att höra vad man behövde tänka på, hur urnorna skulle vara utformade för att underlätta arbetet för dem jobbade där. Men det var inga större krav.

– Det enda var att locket till askan skulle gå att stänga ordentligt och att urnan skulle kunna rymma fem liter aska. Jag tog fram

”FÅGELN SYMBOLISERAR BÅDE FRID OCH EN FRIHET I ATT FLYGA IVÄG.”

mina gamla volymkunskaper och räknade ut hur hög och bred den behövde vara.

Anders Carlén kontaktade också sin svärfar Bengt Carlén i Upplands Väsby för att resonera. Tillsammans tog de fram olika varianter av urnor. De bestämde att urnan skulle vara fyrkantig och kännas som en kapsel. Den skulle också vara estetiskt tilltalande och hållbar för miljön.

– Trä ger nåt speciellt, en känsla av natur. Och vi ska tillbaka ner i jorden, säger Bengt Carlén. Vi vill att våra urnor är ett hantverk som betyder nåt.

Carléns urnmakeri har ingen massproduktion.

Anders Carlén har ett heltidsjobb inom mediabranschen och Bengt Carlén är pensionär sedan många år. Urnorna tillverkar de på kvällar och helger. På varsitt håll.

Anders Carlén står i verkstaden i källaren där han bor och sågar, limmar och hyvlar. Bengt Carlén som är duktig på att tälja djur, sitter i Upplands Väsby och gör fåglarna som ska vara på urnorna.

Två till varje urna. En som sitter på och så följe fågeln som man får som ett minne. Den vilar i en ask med krullade spån som bildar ett slags rede.

– Fågeln symboliserar både frid och en frihet i att flyga iväg. Vi valde bort kors och andra religiösa symboler, säger Bengt Carlén.

Han är duktig på att tälja djur och gör både hundar, katter, kor, abborrar och olika fåglar. Men till urnan är det en och samma fågel.

Nyligen gjorde han sin hundrade fågel. Han täljer alltid i lind eftersom det är ett mjukt träslag.

– Svårast är att få till rätt avstånd mellan huvud, näbb och stjärt. Jag täljer med ▶▶▶

Svärson och svärfar i Anders Carléns verkstad där han gör urnorna. Det tar två till tre dagar att tillverka en urna. Fåglarna täljer Bengt Carlén hemma i Upplands Väsby.

**"VI VALDE
BORT KORS
OCH ANDRA
RELIGIÖSA
SYMBOLER."**

Förlagan till fågeln är ingen speciell art utan är fritt skapad ur Bengt Carléns fantasi och känsla för fåglar.

vanliga moraknivar och vill ha dem riktigt vassa. Jag kan slipa dem flera gånger när jag gör en fågel.

Att tälja en fågel tar ungefär fem timmar, om man även räknar med tiden för att slipa den.

Anders Carlén gör urnorna i kvistfritt furu för att de ska bli så släta som möjligt.

Virket köper han på olika sågverkruntom i Stockholm. Urnorna är uppbyggda av 96 stavar som ska limmas och hyvlas, om och om igen. För att hålla ihop limmade stavar på en sida av urnan krävs det ett tiotal tvingar. Han har en hel väg med tvingar i verkstaden, så många att hans fru undrar hur många en människa kan behöva.

– Det är mycket limning och hyvling vid tillverkningen. Jag använder vanligt trälim, det torkar på en halvtimme. Det får inte vara lim för utomhusbruk eftersom det är meningen att en urna som sätts i jorden ska

lösa upp sig efter ett tag.

Han har gjort fukttester och ställt ut urnor i en månad för att se hur de betar sig. Bakom ett skynke plockar han fram och visar hur det ska se ut när fukten gjort sitt, då har stavarna börjat gå isär.

Anders och Bengt Carlén säger att de båda har svårt att avsluta. När de tänker att de är klara med fågeln eller urnan ser de alltid någon liten skavank.

– Det kan vara att tälja lite eller att slipa lite mer, säger Bengt Carlén.

Slipningen går från det grövsta sandpapperet till det allra finaste. Och innan urnan kröns med sin fågel vaxas den för att stå emot tumavtryck och annan smuts.

Att tillverka urnor är att vara en del av döden.

Och Anders berättar att de som köper urnor gärna vill prata om sorgen och om den som gått bort. Det tar tid att lyssna på och måste få ta tid, menar han.

De tycker båda att vi pratar alldeles för sällan om döden.

Däremot om födslar, giftermål och andra stora känslomässiga händelser i livet, men inte döden. Den vill vi hålla lite ifrån oss och ska skötas av någon annan.

– Fast man vet ju att alla ska dö. Många kanske inte har sett en död människa förrän det är en anhörig som dör, säger Bengt Carlén.

Han tror att en del är lite rädda för att prata om döden.

Anders Carlén gjorde en gång i tiden utlandstjänst i Bosnien och Kosovo och säger att han blev mer pragmatiskt inställd till döden där.

– Döden blir mer påtaglig i en väpnad konflikt – du möter människor som nyligen förlorat familjemedlemmar, du riskerar att själv mista kamrater och du är ständigt medveten om att ditt eget liv står på spel om du gör fel. Det ger ett perspektiv som jag inte vill vara utan.

På under- och
översidan av
urnan bildar
årsringarna
i trästavnarna
oregelbundna
mönster. Ändträet
är stenhårt och
måste slipas länge
med slippapper
i alla grovlekar.
Ingen urna blir
den andra lik tack
vare att trä är ett
levande material.

FÖRSTA KREMERINGEN

■ Den första kremeringen i Sverige skedde den 15 oktober 1887 i ett provisoriskt krematorium i Hagalund. Det var en enkel träbyggnad på 10 x 6 meter som låg i närheten av där Norra kyrkogården ligger i dag. Urnorna var en slags cylindrar i koppar. Eftersom likbränning och eldbegängelse var en ny företeelse i Sverige var det svårt att få tag i urnor.

De importerades från Italien, Tyskland och Schweiz.

KREMERING I STOCKHOLM

■ 2022 kremerades 6 890 personer.

■ 2023 kremerades 7 672 personer.

■ 2023 kremerades 86,84 % av de avlidna i Stockholm. (Siffran för hela Sverige var 84,69 %).

Enligt begravningslagen får tiden mellan dödsfall och gravsättning/kremation inte överstiga 30 dagar.

Carléns urnmakeri får beställningar året om.

De har alltid tre, fyra tillverkade urnor på lager för att kunna säga ja till dem som ringar. Kunderna vill gärna komma och känna på urnorna, hålla i dem.

Ett tag hyrde urnmakeriet in sig i ett snickeri som låg i närheten. Nu är det i en källare i Mälarhöjden och i Upplands Väsby som tillverkningen sker. Företaget har både Instagramkonto och visitkort, men vill inte marknadsföra sig för mycket, eftersom de skulle få svårt att hinna med tillverkningen då de bara är två personer.

I framtiden skulle Anders Carlén vilja jobba på heltid med att tillverka urnor, om det gick att leva på det.

– Nu försöker vi hitta metoder för att göra produktionen lättare och snabbare utan att tumma på kvaliteten. Men livet kommer hela tiden emellan, säger Anders Carlén.

**”BÅDE BENGT OCH
JAG VILL GÄRNA
LIGGA I VARSIN
URNA NÄR DET ÄR
DAGS ATT FÄLLA IN
VINGARNA.”**

De har fått förfrågan om att göra graverade skyltar till urnorna. Men insåg att det skulle vara alltför tidsödande med önskemål om typsnitt och att kontrollera namn.

Kommer ni själva att ligga i varsin urna när ni dör?

– Ja, både Bengt och jag vill gärna ligga i varsin urna när det är dags att fälla in vingarna, säger Anders Carlén.

Systrarna Ocklinds begravningsbyrå på Södermalm använder urnan från Carléns urnmakeri.

Den går att hyra för den som vill ha akt med urna i stället för kista. Och så används den vid gravsättning.

Anna Ocklind är begravningsrådgivare i Stockholm och menar att det är skillnad på ett enskilt hantverk och det som är massproducerat.

– Den här urnan är handgjord med kärlek för den sista omslutningen. Ett omsorgsfullt hantverk som är både mjukt och levande. ■

Föräldraroll. Stöd till mammor förebygger missbruk och brott.

Qrut – tio år av föräldrastöd.

FÖRÄLDRASTÖDÄREN brotts- och drogförebyggande insats. Det menar föreningen Qrut som erbjuder stöd till mammor vars föräldraförmåga är ifrågasatt på grund av missbruk, kriminalitet och våldsutsatthet. De kan ha fått – eller riskerar att få – sina barn omhändertagna.

– Det finns en stark motivation i mammahjärtat, säger verksamhetschef Mona Lillkäll Kassarp.

Hon har varit med från starten 2014 när Qrut var ett projekt via RFHL. Då fick hon höra att de här mammorna inte vill ha stöd,

för de kommer inte till socialtjänstens möten.

– De älskar sina barn, men de behöver ett speciellt stöd. De har enorma rädslor för myndigheter, framför allt socialtjänsten som kan ha omhändertagit deras barn. De behöver en trygg plats, som inte är en myndighet, där de får prata om sina liv, smärtan och känslan av att ha misslyckats som mamma.

Nu har Qrut funnits i tio år och det har visat sig att den här gruppen visst vill ha stöd.

– Vi har otroligt många mammor, just nu över 350 inskrivna.

Men vi skriver aldrig ut dem, mamma är man hela livet. Det kan komma nya utmaningar i föräldraskapet och de kanske vurpar och får återfall. Dörren hit är alltid öppen, säger Mona Lillkäll Kassarp.

NATHALIE SVENSSON TOG kontakt med Qrut för ett år sedan. Hennes son var placerad i ett familjehem och hon själv hade problem med socialtjänsten som hon upplevde körde över henne.

– När det handlar om ens barn blir man väldigt skör. Det kändes hopplöst och jag föll tillbaka i

gammalt missbruk och kriminalitet, säger hon.

Till slut hade det gått nästan två år utan att hon hade fått träffa sin son.

– Jag var så förtvivlad och visste inte vad jag skulle göra. Jag fick knappt prata med honom i telefon.

Då hörde hon talas om Qrut. Sedan dess har hon fått stödsamtal och de följer med på möten med socialtjänsten.

– Det är inte lätt när man står själv mot en myndighet. Redan vid första mötet som Qrut var med på blev tonen helt annorlunda. Under två års tid hade jag inte fått veta mycket mer än min sons vikt- och längdkurva, men nu fick jag plötsligt information.

En tid senare fick Nathalie Svensson börja träffa sonen några timmar i månaden, med stöd av Qrut.

– Det var min räddning. Nu har jag och min son en väldigt

Nathalie Svensson och Qruts verksamhetschef Mona Lillkäll Kassarp.

MARIA HAGSTRÖM

”När det handlar om ens barn blir man väldigt skör. Det kändes hopplöst och jag föll tillbaka i gammalt missbruk och kriminalitet.”

”De har enorma rädslor för myndigheter, framför allt socialtjänsten som kan ha omhändertagit deras barn.”

fin kontakt igen. Även om vi inte hade träffats på två år så är det som om vi aldrig har varit ifrån varandra.

När det gäller hennes situation i övrigt är det ”två steg fram och ett tillbaka”, berättar hon.

– Men det går framåt. Hade jag inte kommit i kontakt med Qrut hade jag förmodligen inte levt i dag.

QRUTHAREN umgängeslägenhet där mammor och barn kan träffas i hemliknande miljö. Det hålls alltid ett stödsamtal med mamman före och efter.

– Vi vill ge henne möjligheten att ösa ur sig alla känslor. Vår soffa är marinerad i tårar, säger Mona Lillkåll Kassarp.

Hon menar att det också minskar risken för återfall.

– Om ett umgänge sker hos socialtjänsten eller i familjehemmet och mamman sen ska sätta sig på bussen ensam med alla känslor och skammen, då är risken hög att hon ringer kranen för att dämpa ångesten.

De senaste åren har allt fler gängkriminella unga kvinnor kommit till Qrut. De är våldsutsatta, men kan också ha ett eget våldskapital.

– I dag har kvinnor en viktig roll för att den organiserade brottsligheten ska expandera. Där har vi behövt tänka till hur

vi kan ge dem stöd. Det handlar också om säkerhetsaspekter.

Mona Lillkåll Kassarp är kriminolog i grunden och hon anser att de här tio åren har visat att föräldrastöd är en framgångsfaktor. Både när det gäller att förbättra mammornas livssituation, men också att ”skona nästa generation”. En sund relation är bra för barnet.

Sedan starten har många så kallade hemtagningar skett, när barn har flyttat tillbaka till föräldern.

– Men det är inte Qrut primära mål. De flesta mammor kommer till oss med drömmen om att få hem sina barn, men låt säga att ett barn har varit placerat sedan födseln eller haft en väldigt lång placering i ett familjehem och så ordnar mamman upp sitt liv, då blir det vår uppgift att hjälpa mamman att förstå att hon kanske aldrig kommer att vara en heltidsförälder. Då lägger vi fokus på att stärka relationen till familjehemmet och ger våra qrutmammor en värdighet i att bli en bra medmamma. ■

QRUT

■ Qrut står för kvinnors rättigheter utan tvång.

■ Målgruppen är mammor vars föräldraförmåga är ifrågasatt på grund av missbruk, kriminalitet och våldsutsatthet.

■ Qrut erbjuder individuella stödsamtal med fokus på barns rättigheter, behov och utveckling.

■ De kan vara ett stöd i kontakten med socialtjänst, familjehem och andra parter.

■ Qrut kan på uppdrag av kommunen ha hand om en hemtagningsprocess, likaså vid umgänge mellan förälder och barn.

SVERIGES STADSMISSIONER

Många har rätt till hjälp – men blir utan den

Allt fler människor kommer till hjälporganisationer för att få mat. En del har försörjningsstöd som inte räcker till, men många får ingen hjälp alls av samhället. I Stadsmissionens Fattigdomsrapporten 2024 har forskare från Marie Cederschiöld högskola kartlagt orsakerna till att människor i ekonomisk utsatthet inte får den hjälp av samhället som de har rätt till. Rapporten visar att det finns brister i handläggning, tillgänglighet, bemötande och kommunikation.

Forskning pekar också på höjda trösklar för att få ekonomiskt bistånd. Stadsmissionen menar att det kan vara en delförklaring till de senaste årens minskning av

ekonomiskt bistånd.

– Utebliven hjälp av samhället innebär ett stort lidande för en människa som redan är i en utsatt situation och för med sig stora kostnader för samhället. Det är ofta komplexa situationer som leder till att människor inte får den hjälp de har rätt till, eller får det väldigt sent, säger Jonas Wihlstrand generalsekreterare Sveriges Stadsmissioner som föreslår att myndigheter samordnar sina insatser.

– Att insatsen kommer snabbt är viktigt, då kan exempelvis en vräkning förhindras.

Organisationen föreslår också att regeringen höjer riksnormen för försörjningsstöd.

Sis-tjejer vinnare av Flickapris

För ett år sedan startade Linn Skånberg instagramkontot Sis-tjejer. Det utvecklades snabbt till ett upprop där över trehundra tjejer delade sina erfarenheter om våld, kränkningar och övergrepp på SIS-hem. Nu tilldelas Sis-tjejer Plan International Sveriges

Flickapris 2024 för deras kamp för tvångsvårdade ickors rättigheter. Linn Skånberg ser priset som en del av deras upprättelse.

– Vi är överlevare, det ska makthavarna veta och därför fortsätter vi att kräva upprättelse och reformering av SIS.

9607

samtal ringdes till Alkoholhjälp under 2023. Högst tryck var det i januari och september. På Alkoholhjälp skapades 3 553 konton och det skrevs över 25 000 inlägg i forumen.

96

procent av alla med hiv i Sverige känner till sin diagnos. Av dem har 99 procent antiviral behandling.

ORD FRÅN GATAN

”Kjell är den enda man man kan hitta stå och läsa jämförande religion i ett sovrum.”

När Situation Sthlms säljare Kjell Johansson intervjuades på omslaget # 267, december 2019, citerades en av hans gamla vänner i texten.

HALLÅ

Lägesrapport från en säljare

JOHANSSON

I november har Lotta Olsson med tavlor i en utställning i Segeltorp via Ny Gemenskap.

Köparnas svar på säljarnas tack-sms för Swish-köpet

”Jag minns fortfarande med värme när du gav boken om lejonkungen i julklapp till mina barn någon morgon på väg till förskolan.”

”Gick och satte mig på Nybergs konditori med en kaffe och läste direkt. Det var kul att prata om våra redaktörspappor och gamla cigarettmärken.”

”Första men inte sista gången jag köper en tidning av dig. Skäms över att inte gjort det tidigare.”

”Jag hade letat hela dagen efter nån som sålde tidningen.”

”Vi skulle sakna dig om du inte var där.”

Alla svar förmedlas till respektive säljare.

Säljaren Hulda tackar för köpen den här månaden och ser fram emot nästa månads försäljning.

ULF STOLT

”Det jag målat fick inte ligga kvar”

Lotta Olsson har målat länge. Hon tycker om att lämna konst hon gjort ute i naturen, för andra att upptäcka.

När började du måla?

– Längre sen. Jag mådde jävligt tasigt, pluggade journalistik och kände att det var stelt, mycket att ta in och hålla reda på. Jag behövde göra saker

med händerna. Så när jag började måla kände jag att det var helt rätt. Det här skulle jag ha gjort tidigare.

Vad målade du i för material då?

– Det var med färg och en del grejer jag hämtade från containrar. Jag har gjort andra typer av konstgrejer, målat tygskulpturer och stenar ute och skickat in i trädgårdar. En gång målade jag en stor sköld. Jag målade det detaljerat och sen lackade jag över

och så var det ett stort järnspett som var målat på samma sätt. Så la jag det i kyrkbacken vid Nynäshamns kyrka. Men det fick inte ligga kvar.

Den konst du haft med i tidningen, är det nya eller gamla saker?

– Både och. Jag har lyckats ha kvar en massa av mina gamla tavlor genom vräkningar och annat, men morsan och syrran har hjälpt till med det.

HAMMARBY
BANDY

-OJ DÅ! BAJEN LIRAR! GÅ PÅ BANDY!

INNAN VI ÄR TILLBAKA PÅ ZINKEN OCH KYLAN (OCH TÄLTET)
KOMMIT PÅ PLATS SÅ HUSERAR VI I GUBBÄNGSHALLEN!

FREDAG 1 NOVEMBER:
HAMMARBY-SANDVIKEN
GUBBÄNGSHALLEN KL 19.00

FREDAG 8 NOVEMBER:
HAMMARBY-FRILLESÅS
GUBBÄNGSHALLEN KL 19.00

FULLSTÄNDIGT SPELSHEMA:
DATUM FÖR BÅDE DAM OCH HERR
FINNS PÅ HAMMARBYBANDY.SE

TACK TILL:

RAMIRENT

Q-GRUPPEN

Handelsbanken

Företagsprenumeration

Med en företagsprenumeration hjälper du och ditt företag till att göra Stockholm till en bättre stad för oss alla att bo i. Vill ni också företagsprenumerera på Situation Sthlm och synas med er logotyp på den här sidan? Kontakta oss:

HERMAN SUNDGREN
 Tel: 08-545 953 94
 Mejl: herman@situationsthlm.se

3d0 arkitekter ab

Abaton
 PRODUKTION AB

AB BERGSGATAN
 Handledning, Psykoterapi & Utbildning

gddg
 Ett företag inom SKR

THOMAS BODSTRÖM
 Thomas Bodström

afa
 FÖRSÄKRING

Akademikerförbundet SSR

Akademikernas a-kassa

LENSWAY

ALLBA

ANDERS BODIN FASTIGHETER

APHOS

ARVET

FASCHING

M Ekholms
konsulttjänst AB

perido

SAHRA

STAGEFRIGHT
STAGEHANDS & MEDICS

TL BYGG

WENANDERS

m3|BYGG

playground

SAMTRANS

Stockholms Bulkhamn

YTTTEC

SLIPAR LAGAR BETONGGOLV

Mekonomen

precio
fishbone

Sandart&Partners

Stockholmshem

Trona
Patentrådgivning AB

ZANERIX

MEMFIS

preem

SBAB!

SVALNER

Trophi

Miljöhuset
I STOCKHOLM AB

Development

SECURITAS

Svenska kyrkan
ENSKEDE-ÅRSTA FÖRSAMLING

TURLOCKS
MÅLERI

MIKAs
Etabl. 1986
STOCKHOLM

PROLEGIA
Trygghet vid säkerhetsprövning och rekrytering

seko
SERVICE- OCH
KOMMUNIKATIONSFAKETT

Svenska kyrkan
GUSTAVSBERG-INGARÖ

TYRÉNS

Two people icon

pryme
GLOBAL

SHIS Bostäder

Svenska kyrkan
SOFIA FÖRSAMLING

Tysk-Svenska Handelskammaren
Deutsch-Schwedische Handelskammer

MÄNNISKORÄTTIS-
ADVOKATERNA

Propeller Trim
SERVICE & FÖRSÄLJNING

SIGNALISTEN

Svenska kyrkan
VANTÖRS FÖRSAMLING

Vasakronan

netlight

Q-GRUPPEN

Sjukhusläkarna
FÖR UNDERSTÖDSFONDEN SAMT
WENNERSTRÖMS DONATIONSFOND

SVENSKT NÄRINGSLIV
CONFEDERATION OF SWEDISH BUSINESSES

VERGENTA

norrenergi

RAMBOLL

SKANDINAVISKA
Gasprodukter

W&B
BRANDSÖMMAR & BECK

vesterlins

NACKA STRAND DENTAL

SKB
Stockholms Kooperativa
BOSTADSFÖRENING

Skarpnåcks
gården
H-huset

Swedfund

VårOmtanke

NYFORS

RAMIRENT

SKÅVSJÖHOLM
HOTELL & KONFERENS

Swegon

VÄDURENTIO AB
SEHUC AB

nytida

RETURPACK

SK
SJÖKVIST & KONRADSSON
RÖRINSTALLATIONER AB

Sympa

V

OSCARS
TEATERN

RIVAL

Sorundahallarna

SYSTEM
BOLAGET

värmex

PALMÉR
REDOVISNING AB

Parkman
Det personliga parkeringsbolaget

SPARTOI AB

söder
Ländläkarna

WALLENSTAM

ParaCom AB

PASSION FOR HOMES

Spoon

T&P^m

OW WALLFAST

ANNA CHARLOTTA GUNNARSON OCH CHRISTEL VALSINGER:

"ATT ALLTID KUNNA NYNNNA ETTAN PÅ TRACKS"

I föreställningen "Popdrömmar" minns Anna Charlotta Gunnarson och Christel Valsinger årtiondet när deras musikaliska universum öppnade sig. Trots allt de var utestängda från.

MUSIK I ett rum två trappor ner i ABF-huset på Sveavägen, några dörrar in från en ganska bångstyrig konstutställning som larmar och byter bild, sitter Anna Charlotta Gunnarson och Christel Valsinger bakom varsitt litet bord. Dator på det. Mellan dem en tv-skärm, på ena sidan två mikrofoner, i ett ställ snett bakom Christel Valsinger står en vit Fender Jaguar.

På tv-skärmen varvas klipp, vinjetter, signaturmelodier och bildmontage – live sedan blir det en stor väggskärm

För tillfället repar de igenom en del av ett mittsegment av föreställningen. Vi befinner oss vid det livsviktiga året 1984. Anna Charlotta Gunnarson är vid tiden 15 år, Christel Valsinger är 12. De bor i Lysekil respektive Nyköping. Och drömmer axelvaddshöga, livsviktiga popdrömmar. Som de försöker hitta

in i, känna att det tillhör dem lika mycket som killarna.

– För mig är det här framför allt en historia om att va tjej och orientera sig i en tonårsvärld som är både bild- och bildtextmässigt dominerad av män som sätter standarden. Jag hade ju lika gärna kunnat se en föreställning från sjuttioalet om tjejer som försöker orientera sig i detta, eller nittioalet, alla har ju formativa år, säger Anna Charlotta Gunnarson.

DE TRÄFFADES 2012 och bildade bandet 500 mil. Bandnamnet kom av att de tyckte att de såg ut som The Proclaimers på en pressbild (de hade en hit 1988 med låten "I'm Gonna Be (500 miles)", red. anm.). Föreställningen "Pop-

drömmar" har fått ta form sakta.

– Den berättelse vi kommer in med om att växa upp med musik, handlar inte om att vi var smala och coola i vår smak och gjorde fanzines – vi kommer från det breda, "Okej" och mainstream-pop, tv-program. Den delen skildras sällan, den anses inte så fin. Men för oss var den helt avgörande för att de drömmarna skulle födas, berättar Christel Valsinger.

Hon berättar att mycket av manusskrivandet skett per telefon under många år.

– Idén var först att skildra en mycket längre period i våra liv. Men vi kom fram till att vi ska inte tala om nittioalet eller nollnollalet eller om hela vår tid som musikjournalister och musiker

– vi ska tala om det här. Den här tiden. Åttioalet.

Hon pekar på sin gitarr.

– Vi är ju ett band så vi kör fyra nyskrivna låtar i föreställningen med backingtracks och sjunger och spelar till.

Anna Charlotta Gunnarson minns ett tillfälle i tonåren när hon stod på torget i Lysekil där hon växte upp och såg de vuxna liv flimra förbi och kände att hon inte ville bli som dom.

– Jag tyckte de såg så gråa ut och tänkte att det här kan inte va min framtid... jag lovade mig själv där och då att jag alltid skulle kunna nynna ettan på "Tracks".

ULF STOLT

"Popdrömmar" har premiär 8 november på ABF-huset, Sveavägen 41.

Anna Charlotta Gunnarson gör Melodikryset i P4 och skriver för bland andra tidningen Vi. Christel Valsinger är chefredaktör för musikindustrin.se och gitarrist och låtskrivare i bandet The Pusjkins. De är bandet 500 mil.

Orkestern **Glasblåsarna** släppte singeln ”Södertälje” 1970.

Låten skrev 1964 av Nils af Geijerstam. På klubb Sunkit har låten varit en del av repertoaren från starten 1996 och det var också på Sunkit som Glasblåsarna återförenades och framförde låten live igen på 2010-talet. 8 november på Bio Aspen i Hägersten blir det en annorlunda klubb Sunkit då ”Södertälje” firar 60 år med Glasblåsarna på scen.

Kvinnans roll i ABC-staden Vällingby

HISTORIA Vällingby centrum firar 70-årsjubileum. Det uppmärksammar Stockholms Kvinnohistoriska genom att lyfta kvinnans roll i den första ABC-staden, där arbete, bostad och centrum skulle finnas inom korta avstånd. Arkitekturen och stadsplaneringen skapade en ny vardag med slogan ”Det nya goda livet för alla”.

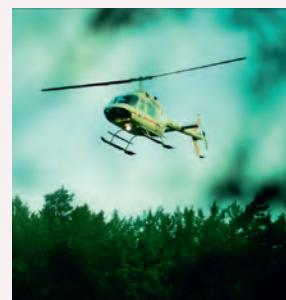
Vad betydde det för kvinnorna? Och hur har deras roll förändrats över tid? Det vill Kvinnohistoriska ha svar på, inom ramen för projektet Kvinnans Plats, och ber därför allmänheten att skicka in minnen,

tankar och reflektioner. I en digital insamling bevaras berättelser för framtiden. De kan också bli en del av kommande utställningar och stadsvandringar.

Den 19 november arrangeras en minnesträff i Aktivitetscentret Växthuset för personer över 65 år, som kan prata om sin egen eller någon annans berättelse om livet i Vällingby. Det går också att på plats lämna in minnen eller få föremål fotade till den digitala insamlingen.

MARIA HAGSTRÖM

Insamlingen finns på www.kvinnohistoriska.se

Helikopterrånet på Filmfestivalen

TV Det uppmärksammade och spektakulära rånet mot G4S värdepå i Västberga industriområde på morgonen 23 september 2009 – där rånarna via en helikopter landade på taket, slog sig in genom en glasruta i en taklanternin, klättrade ner och fick med sig 39 miljoner – kommer nu som TV-serie i åtta avsnitt, regisserad av Daniel Espinosa med manus av Ronnie Sandahl.

På Stockholms Filmfestival kan man fredagen 15 november se de två första avsnitten, i en visning i sällskap med regissör, manusförfattare och skådespelare.

Serien har premiär på Netflix 22 november.

ULF STOLT

9,3

är varar ett äktenskap i genomsnitt i Sundbybergs kommun – den kommun med kortast äktenskapliga varaktighet i landet, räknat i genomsnitt åren 2000-2023.

25 000

kronor i utvecklingsbidrag får Sepehr Nosrati från Hägersten. Han vann Stockholm Talents talangpitch för kortfilmsprojektet ”Halv”, arrangerad av Film Stockholm.

EN SISTA DANS MED DÖDEN

UTSTÄLLNING Dansmuseets nya utställning är en sista dans i dubbel bemärkelse. Den handlar om dödsdansen, men blir också den sista utställningen i Dansmuseets lokaler. Den 6 januari slår portarna igen, på grund av pressad ekonomi.

”Sista dansen” lyfter berättelser om att dansa med döden, in i döden. Här finns bland annat dödsfall på balettscenen: Giselle, Romeo, Julia och Fröken Julie, men också begravningsdanser

och rituella krigsdanser samt försök att stoppa dans med förbud och censur. Dessutom finns det ett återuppståndelse- rum draperat i grönt glitter. – Även om utställningens tematik är dystert

så finns det humor också, säger Erik Mattsson, curator och biträdande museichef, som skapat utställningen med formgivare Fridjon Rafnsson. Förhoppningen är att kunna öppna igen på en ny plats 2027.

MARIA HAGSTRÖM

TRE KORTA

STADSTEATERN

TEATER

”Läs detta brev och darra”

Om dagen då Axel von Fersen mördades, om passion, revolution och raseri. På Sopp-teatern, nyskrivet manus av Nina Tersman, på scen Fredrik Meyer, urpremiär 7 november.

PRESSBILD

LÅT

”Orkanen”, Anna Ternheim

Nyligen släppt singel från kommande skivan *Psalmer från sjunde himlen*, den första på svenska i samarbete med Joakim Berg och Martin Sköld från Kent.

CECILIA LEVY

UTSTÄLLNING

Flores pretiosi, Tumba bruksmuseum

Papperskonstnären Cecilia Levy gör skulpturer av landskapsblommorna som pryder våra sedlar, med samma bomullsmassa i det handgjorda papperet som används för tillverkningen av sedelpapper på Tumba bruk.

KARL GABOR

Att dölja sitt judiska liv

BOK Efter sin förra bok *Ihågkom oss till liv* kontaktades författaren Joanna Rubin Dranger av många läsare. Den tecknade dokumentärromanens historia om smärtan över att bli främmandegjord och avskuren från sin historia, hade väckt minnen till liv.

Både via mail och när hon reste ut i landet och talade om boken fick hon människors berättelser om hur de döljer sin judiska identitet. Avrådsla. Vissa från tidigt i livet, trots att den judiska identiteten är viktig. Ibland har döljandet pågått i generationer.

– När jag fick höra dessa tidigare ej berättade berättelser

visste jag att det här måste skildras. Jag blev otroligt drabbad då jag inte kände till att det var så här i Sverige. Jag hade aldrig hört om dolda judiska liv i Sverige.

Boken *Dolda judiska liv*, består av fem tecknade berättelser och bygger på ett trettiotal intervjuer.

I efterordet, tecknat som ett samtal judiska vänner emellan, skriver hon: ”Efter 7 oktober och den flodvåg av antisemitism som följt har traumat från Förintelsen aktiverats och förändrat såväl många av de intervjuades som min egen förståelse av behovet att dölja sin judiska identitet”.

ULF STOLT

Swedish train videos

YOUTUBE Tågresor, tunnelbanestationer, ändhållplatser, nattåg från Stockholm och ut i Europa, pendeltåg, tvärbanan, veterantåg och trainspotting rörande olika tågmodeller och tågversioner som passerar.

Man kan exempelvis se ett Mälartåg som passerar Stockholm södra 11 februari i år, eller Sjs X40 – ”kan det vara Sveriges snyggaste regiontåg?” – som passerar Solna station.

Eller följa med på rundvandring på Centralstationen.

Trainspotting vid Nockebybanan och en kort film på snälltåget mot Malmö som avgår 12.25 från Centralstationen.

Nattåg mot Berlin och Arlanda Express. Eller häng med till slutstationen i Akalla med tunnelbanan. Eller till Fruängen, Farsta strand eller Hässelby strand.

Djurgårdslinjen, de första VR-tågen som lämnar Centralstationen. Eller veterantåg på Roslagsbanan. 136 videor. 4160 prenumeranter.

De är absolut någonting på spåren.

ULF STOLT

Förra månadens krysslösning.

	T	L	L	L	S		
	A	S	I	K	T	E	R
	G	U	T	A	R	N	A
	A	R	A	B	I	S	K
	R	L	E	D	A	N	
	S	T	R	I	L	M	A
	P	N	A	R	D	I	K
	S	P	A	D	O	M	L
	T	E	R	I	M	A	L
	N	E	T	A	N	O	L
	K	U	P	E	R	A	I
	E	L	D	R	U	S	H
	R	A	L	L	A	R	F
	N	I	O	D	I	A	R
	G	A	L	G	A	R	L
	S	Ö	R	Y	A	L	U
	E	S	S	G	N	A	T
	A	N	I	N	G	J	O

”Vad du än gör, ta inte upp bebisen ur sängen, gunga det eller amma det när det gråter.”

Johanna Haarer, nazisternas pedagog, citerad i SVT-journalisten Diana Olofssons bok *Tyrannen*, baserad på hennes mormor Karlas erfarenheter av ”Den svarta pedagogiken” – nazisterna strävan att avla fram en generation stark som stål från tidig ålder.

ÄR KANAL I REGEL	HÄRA HAR STRÄ-LANDE KRAFT		KADA-VERFÄ-GEL	MED I ALL SIN	ENGELSK LÄRO-ANSTALT	ÄR BAD-RUM SOM LUKTAR RENT OCH GOTT	KOMMER FÖRE SOL	SKA MAN MÅLET	SKRIVS FÖR TVÅ	KORT MATRE-KOMMEN-DATION TAPPÄMNE	VÄXANDE YRKE STEGRAD	
BIBLISK PRÄST SNO ÄPPLE												
ÄR SÖNDRIG PÅSE												
KAN TALANG-ER VARA	PÅ ÅK I GIZA HETTE ELVIS											KAN VIGA SOM RÖTERAR
UNDER MÅNGEN FOT						METRO						
								KAN MAN PETA PÅ				FÖR FILFÖR-VÄRING
KAN GE NIT MEN INTE FLIT	STRÅ AV VASS		KREA-TION LIKNAR SAV				HAWAII-DECKARE FRÖ FRAN BALJA					
				I GRANN-SKAPET ÖRE PÅ ISLAND					LOCKA ROVDJUR VILDA VÄXTERN-VAGN			
SOM PUDLAR					VAR BA-LOO MED LIVET VISA AN-SATSER					EFTER MÅLET? NÖTER		
RYSK SJÖ	DRAR		BLEV DE SOM FICK TJI GÖR FIL					ALLELES AV DROG DET LÅNGSTA STRÄET				FÖR NÄR-VARAN-DE
						KAN LE-VERANTÖR PAKET HIPPT						
AKTIVA				KAN DU BLI KALLAD KOLVÄTE			BACH-VERK					KRONO-METER SPEL-SIFFRA
Ö SOM ROSA	MAT-NYTTIG KRITIK?									KAN FÖRSÖK GÖRAS HERRE MIN ...		ETT RESULTAT AV HÖG-TRAVANDE AKTIVITET
REFORM-TILLTAL		HÄR VANN HOLM 2004 SES KLEP-TOMAN					OMGIV-NINGAR KAN INTE LITEN?					
POS-SESSIVT PRONOMEN RYMMER BÄRS			DE MÅTS PÅ YTAN					ANGER LÄGT LÄGE				
						FARS				FAR I LUFTEN		

Lös, skicka in och vinn

Som en liten paus i läsningen tycker vi att du nu, när du bläddrat ända hit, ska hämta en penna, lösa korsordet och skicka in det till oss. Via vår intrikata slumpgenerator kommer sedan tre vinnare att dras bland de inskickade rätta lösningarna.

Vinnaren belönas med en Situation Sthlm-refl x, två specialdesignade vykort, nyckelband samt ett klistermärke, andraplats belönas med en refl x och nyckelband, tredje plats får ett nyckelband.

Kryssvinnare #319:
Susanne Queckfeldt, Mariefred

Nyckelband:
Göran Sjöberg, Umeå

Bert Olsson, Östersund

Se förra månadens lösning på sidan 46.

©TankeportFoto: Shutterstock

Skicka in ifyllt kryss senast **27 november** till:

Situation Sthlm
Torkel Knutssonsgatan 37
118 49 Stockholm

Eller digitalt till:
red@situationsthlm.se

Namn:

Adress:

Postadress:

Stockholmskrysset är ett samarbete mellan Situation Sthlm och tidningen Kryssset, en månadstidning för alla kryssintresserade.

KRYSSSET

Polisens fantombild av Lasermannen John Ausonius som spreds i media 1991.

November 1991. Nattklubbssprängning, censur och en stämplad penis.

ELEFANTSKÖTAREN DAN KÖHL har stängt in sig med elefanterna Shiva och Nika i elefanthuset på Skansen och hungerstrejkar i protest mot att han avskedats med omedelbar verkan.

Högsta domstolen dömer till Agneta Lindgrens fördel gentemot grannarna i Kungsängen – hon har rätt att öva piano två timmar på vardagarna och fyra timmar per dag på helgerna, inte före 07.00 eller efter 19.30.

En 25-årig man åtalas för sexuellt ofredande, efter att vid upprepade tillfällen blottat sig och bett kvinnliga spärrvakter i tunnelbanan att stämpla hans penis som färdbiljett.

Tullinge värdshus brinner ner.

När personalen på servicehuset Vintertullen nio dagar efter dödsfallet skulle kontrollera att lägenheten var städad för den nya hyresgästen, fann man den dödförklarade tidigare hyresgäs-

ten kvar i lägenheten, sittande i en stol. Ansvarig jourläkare hade missat att ordna med bortforsling av den döda kroppen.

Polisen publicerar en första fantombild på Lasermannen.

Jan Troells film *Il Capitano* har premiär.

I den presenterade yrkesvägledningen av Saco är präst, farmaceut och psykolog utpekade som framtidsyrken, så även sjöbefäl och teckenspråkstolk.

Två VAM-medlemmar åtalas för grovt rån av 28 pistoler hos Lidingöpolis i april.

I PROTEST MOT Farstamannen samlas kvinnor vid tunnelbanestationen i Farsta. De kvinnor som vill, erbjuds eskort hem och även en kurs i självförsvar. Kvinnorna som samlas uppmanas att ta med fackla, visselpipa, självförsvarsredskap och hundar.

Nattklubben Collage på Smålandsgatan sprängs. Stor materiell förödelse men ingen människa skadas.

Hiv-smittan ökar i Stockholm, 15-20 nya fall per månad rapporteras in till Södersjukhuset. Drygt hälften av landets cirka 3 000 hiv-smittade personer finns i Stockholmstrakten.

Utställningen "Stockholmskan" visas på Stadsmuseet.

Omkring 500 poliser – den största demonstrationsbevakning sedan FNL-tågen på 1970-talet – ska se till att demonstrationerna i Kungsträdgården kring Karl XII-statyn på hans dödsdag går lugnt till.

Björn Skifs film *Joker* omvärderas av censuren och släpps som icke barnförbjuden.

En orrhöna – synnerligen ovanlig att se i stadsmiljö – flög in i ett fönster på ett av Kungstornen och dog.

I Skärholmen har antalet socialbidragstagare i år ökat med 47 procent.

ULF STOLT

2007 Operativsystemet Android lanseras av Google. De olika Android-versionerna döps efter sötsaker eller efterätter i bokstavsordning. Senaste versionen heter Upside Down Cake.

2020 Skådespelaren Sven Wolter avlider. Han spelade bland annat rollen som Bo Jarnebring i filmen *I lagens namn* från 1986, baserad på Leif GW Perssons bok *Samhällsbärarna*.

1973 Det klassiska barnprogrammet "Fem myror är fler än fyra elefanter" börjar sändas. Det säns mellan åren 1973-1975. Programmet var SVT:s julkalender 1977 med 28 avsnitt.

Ur arkivet: # 38, april 2000

Om moderna häxor och häxprocesser i världen och tidigare Stockholmshäxerier, tecknaren **Hans Arnold** intervjuas i sin ateljé i Gamla stan. Biskop **Caroline Krook** tänker fi a påsken i Storkyrkan, Förintelsekonferensen är över och mycket talar för att besvärsmått återinförs. Ett drogpreventivt kunskapscentrum ska öppnas i Stockholm och frivilligorganisationerna har problem med att de boende hanterar sprit, droger och vaper på sina härbärgen. **Helena Ljungström** debuterar med boken *Fåglar och annat*, vinjetten Stelbullen & Klang, **Fattaru** släpper sin första ep, **Raines dagbok** del 21, Qwertyuiop avsnitt 2000, scen 73, tagning 9, insändare och mycket annat.

DETTA OM DETTA

Värt att veta om
vad som helst

10-kronan

”För Sverige i tiden”

På tiokronans framsida är kung Carl XVI Gustafs porträtt i profil samt myntets präglingsår. På baksidan siffran tio och riksvapnet utan sköld samt kungens valspråk ”För Sverige – i tiden”.

●
Myntet väger 660 gram, 20,5 millimeter i diameter, tjocklek 2,90 millimeter och är formgivet av skulptörerna Ernst Nordin och Marita Norlin.

●
Mynten tillverkas i en legering kallad ”Nordiskt guld” och består av 89% koppar, 5% aluminium, 5% zink och 1% tenn.

●
När tiokronorsmynten började präglas i maj 1991 skedde en vridning av en av stamparna, vilket innebar att fram- och baksidan av myntet var vridna gentemot varandra. I dag är de mynten samlarmynt. 1995 tillverkade konstnär Pär Lindblom tio falska tiokronor av rent guld, som han använde på krogar i Stockholm. De kostade 10 965 kronor att tillverka. Tre av mynten har återfunnits, ett av dem finns i dag på Kungliga Myntkabinettet.

PÅ HÖRNET

En Stockholmare
mitt i steget

**CAROLINE BLUMENTHAL, I
HÖRNET AV BANÉRGATAN
OCH LINNÉGATAN.**

”På väg hem,
bor precis
runt hörnet.”

Vad tränar du?

– Jag tränar något som heter Ride, det är som en slags spinning, i grupp. Jag tränar två till tre gånger i veckan.

– Nu är jag på väg hem, bor precis runt hörnet där borta.

Vad har du i paketet?

– Tio rustikljus till ljusstaken på köksbordet.

**Du messade när du kom
gående, vem messade du med?**

– Med min tvillingbror, en fin text jag såg på Facebook. Vi brukar dela sånt lite då och då.

TEXT **ULF STOLT**
FOTO **MAGNUS SANDBERG**

Caroline Blumenthal berättade också att hon är en sedan länge trogen läsare av Situation Sthlm, hon köper alltid tidningen i Fältöversten.

Du är inte *ensam i sorgen*

Det finns ett liv efter döden – också för de som blir kvar. I kyrkan finns plats för sorg och stöd för dig som lever vidare. Många gånger kan det kännas värdefullt att dela sorgen med någon som lyssnar och förstår. Det kan vara i en sorgegrupp eller i ett enskilt samtal med en präst eller diakon. I kyrkan finns stöd som hjälper dig att leva vidare.

Välkommen till din församling.
Där finns hjälp och stöd för dig som sörjer.

svenskakyrkan.se/sorg

Svenska
kyrkan

IMAGE COURTESY OF UNIVERSAL PICTURES. ALL RIGHTS RESERVED © 2024

Celebrating 35 years

STOCKHOLM INTERNATIONAL FILM FESTIVAL

NOV 6-17 2024

stockholmfilmfestival.se

BILJETTER